Ҳақсевар, она юрт, мангу бўл обод!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

Вилоят ижтимоий-сиёсий газетаси ◆ TOSKENT HAQIQATI

1928 йил 11 декабрда асос солинган • 1995 йил 29 июль, шанба • № 60 (10.736) • Эркин нархда сотилади.

ДЎСТОНА МУНОСАБАТЛАР РАВНАҚИ

В. ЧЕРНОМИРДИННИНГ МАМЛАКАТИМИЗГА РАСМИЙ ТАШРИФИ

Мамлакатимиз мустақилликка эришгандан сўнг Ўзбекистон ва Россия Федерацияси ўртасидаги муносабатлар янгича шаклланиш босқичига кирди. Икки мамлакат ўртасида дипломатия муносабатлари 1992 йилнинг мартида ўрнатилган эди. Ўша йили май ойида президентлар Ислом Каримов ва Борис Ельцин давлатлараро муносабатлар асослари, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартномани, бир қанча муҳим ҳукуматлараро ҳужжатларни имзоладилар.

Президент Ислом Каримовнинг 1994 йилнинг мартида Россия Федерациясига расмий сафари чоғида ҳар томонлама ҳамкорликни ривожлантириш ва чуқурлаштириш тўғрисидаги декларация, иқтисодий интеграцияни чуқурлаштириш тўғрисидаги шартнома ва бошқа муҳим ҳужжатлар имзоланди.

Айни пайтда Ўзбекистон билан Россия Федерацияси ўртасидаги муносабатлар тобора мустаҳкамланиб, мамлакатларимизнинг савдо-иқтисодий ва бошқа соҳалардаги алоқалари ўзаро манфаатли асосда ривож топмоқда. Мамлакатларимиз раҳбарларининг ўзаро ташрифлари бу алоқаларни кенгайтириш йўлида муҳим босқич бўлаётир. Шу боис, Россия Федерацияси ҳукумати раиси Виктор Черномирдиннинг Ўзбекистонга расмий ташрифи катта қизиқиш билан кутилаётир.

26 июль куни Россия Федерацияси ҳукумат раиси Виктор Черномирдин раҳбарлигидаги делегация мамлакатимизга расмий ташриф буюрди.

Тошкент аэропортида юксак мартабали меҳмон шарафига Россия Федерацияси ва Ўзбекистон Республикаси давлат байроқлари кўтарилди.

Россия Федерацияси ҳукумати раҳбарига Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов пешвоз чиқди. Миллий либосдаги қизлар юксак мартабали меҳмонга анвойи гуллар тақдим этдилар.

Россия Федерацияси ва Ўзбекистон Республикаси давлат мадҳиялари янграганидан сўнг Ислом Каримов ва Виктор Черномирдин миллий гвардиячиларнинг фахрий қоровули сафи олдидан ўтдилар.

Россия Федерацияси ҳукумат раҳбари ва Ўзбекистон Президенти расмий делегация аъзолари билан танишдилар.

Аэропортнинг ўзидаёқ Ислом Каримов ва Виктор Черномирдин ўзаро қисқа мулоқотда бўлди. Мамлакатимиз Президенти олий мартабали меҳмонни Ўзбекистон заминига ташрифи билан қутлаб, сафарининг муваффақиятли ўтишига тилак билдирди.

Россия ҳукумати раиси ташрифи чоғида Ўзбекистон Президенти билан музокаралар ўтказади.

(ЎзА).

* * *

27 июль куни эрталаб Ўзбекистон Президентининг Дўрмондаги қароргоҳида давлатимиз раҳбари Ислом Каримов билан Россия Федерацияси Ҳукумат Раиси Виктор Черномирдин ўртасида яккама-якка суҳбат бўлиб ўтди.

Ушбу учрашувдан сўнг Виктор Черномирдин Ислом Каримов ҳамроҳлигида Алишер Навоий номидаги миллий боғга ташриф буюриб, буюк шоирга эҳтиром билдирди. Унинг ҳайкали пойига гуллар қўйди.

Шу куни пойтахтимизнинг Халқлар дўстлиги саройида Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов ва Россия Федерацияси Ҳукумат Раиси Виктор Черномирдин раҳбарлигидаги икки мамлакат расмий делегацияларининг кенгайтирилган таркибдаги музокаралари бўлиб ўтди.

Музокаралар чоғида Ўзбекистон раҳбари мамлакатимиз Россия билан азалий дўстлик ва ҳамкорлик анъаналарини тараққий эттириш тарафдори эканини таъкидлади.

— Биз Россияни буюк мамлакат, азалий ва ишончли ҳамкор, Марказий Осиё минтақасидаги тинчлик ва барқарорлик кафили деб биламиз, — деди, жумладан Ислом Каримов. — Ўзаро ҳамкорликни мустаҳкамлаш мамлакатларимиз халқларининг ўтиш даври қийинчиликларини тезроқ енгишга кўмаклашади ҳамда улар учун фаровон турмуш шароитлари яратишга хизмат қилади.

Музокаралар чоғида илгари имзоланган ҳужжатларда белгиланган ишларнинг қай даражада амалга оширилаётганига алоҳида эътибор қаратилди. Икки томон учун ҳам манфаатли бўлган кўпгина соҳаларда ҳамкорлик юзасидан талай тадбирлар белгиланди.

— Россия ҳукумати Ўзбекистон билан алоқаларга биринчи даражали аҳамият беради, — деди Россия Федерацияси Ҳукумат Раиси Виктор Черномирдин. — Биз мамлакатларимиз ўртасида шаклланган хўжалик алоқаларини тиклабгина қолмай, иқтисодий, сиёсий, маданий соҳадаги муносабатларни янги асосда тараққий эттиришга интилмоқдамиз.

Расмий делегация аъзоларининг ўзаро мулоқоти чоғида икки томонлама, МДҲ ҳамда халқаро ташкилотлар доирасидаги кўп томонлама алоқаларни мустаҳкамлаш билан боғлиқ масалалар, шунингдек, бир қанча халқаро ва минтақавий муаммолар юзасидан атрофлича фикрлашиб олинди.

Музокаралар ниҳоясида Ислом Каримов ва Виктор Черномирдин Ўзбекистон Республикаси билан Россия Федерацияси ўртасидаги ҳамкорликни янада тараққий эттириш ва кенгайтириш тўғрисидаги Меморандумни, 1996—1997 йилларда иқтисодий ҳамкорликнинг асосий принциплари ва йўналишлари тўғрисидаги ҳукуматлараро битимни имзоладилар.

Шундан сўнг Ўзбекистон раҳбари ва Россия Ҳукумати Раиси журналистлар билан учрашиб, уларнинг саволларига жавоб қайтарди.

Учрашувда музокараларнинг ниҳоятда самарали ва сермаҳсул бўлгани алоҳида таъкидланди. Икки мамлакат ҳамкорлигини янги поғонага кўтаришга хизмат қилувчи ҳужжатлар имзоланди. Россия ва Ўзбекистон Марказий банклари ўртасида икки мамлакат миллий валюталарининг эркин айланишини таъминлаш чора-тадбирлари тўғрисидаги, олий таълим, жиноятчиликка қарши кураш, Россия-Ўзбекистон тўқимачилик холдингини барпо этиш, халқаро радиоастрономик обсерваторияни ташкил қилиш, икки давлат ташқи ишлар вазирликлари ўртасида ҳамкорлик юзасидан қабул қилинган ҳужжатлар шулар жумласидандир.

Мамлакатларимиз корхоналари ўртасида шаклланган алоқаларни янги асосда тиклаш иқтисодий муаммоларни ҳал қилишнинг муҳим омилларидандир. Шу боис музокаралар чоғида ҳамкорликнинг истиқболли соҳаларида молия-саноат гуруҳларини тузиш масаласини ўрганадиган ишчи комиссиясини ташкил этишга қарор қилинди. Самолётсозлик, тўқимачилик, нефть ва газ саноати соҳасида фаолият юритаётган корхоналар ўртасида ўзаро манфаатли асосда ташкил этиладиган молия-саноат гуруҳлари тузилиши ҳар икки мамлакатдаги талай иқтисодий муаммоларни ҳал қилиш имконини беради.

Ўзбекистон раҳбари музокаралар чоғида мамлакатимиз Россия, Беларус ва Қозоғистон аъзо бўлган ягона божхона иттифоқига кириш истагини билдирганини, Россия томони эса бу истакни қабул қилганини айтди.

Журналистлар икки мамлакат ўртасида қабул қилинган ҳужжатларда нега узоқ давр эмас, яқин йиллар кўрсатилгани билан қизиқдилар. Ислом Каримов ва Виктор Черномирдин одатда узоқ йиллик ҳамкорлик қайд этилган ҳужжатларда белгиланган тадбирлар кўпроқ қоғозда қолиб кетиши кузатилганини, шу боис қабул қилинган ҳужжатларда аниқ муддат ва амалий ишлар ўз аксини топганини айтдилар. Бундай йўлнинг афзаллигини икки мамлакат ўртасида ўтган йили имзоланган шундай ҳужжатда кўзда тутилган режалар тўла амалга оширилганидан ҳам билиш мумкин.

Россия ҳукумати раҳбари Ўзбекистонда иқтисодий ислоҳотлар жараёнига юксак баҳо берди. Дарҳақиқат, мамлакатимизда бозор муносабатларига ўтиш йўлида талай ишлар амалга оширилди. Юртимизда айни пайтда беш миллиондан зиёд киши нодавлат секторида иш билан бандлиги, қишлоқ хўжалиги соҳасида етиштирилаётган маҳсулотнинг 90 фоизи шу секторда етиштирилаётгани, савдонинг 90 фоизи хусусийлашгани, қурилиш ишларининг 39 фоизи ана шу нодавлат секторидаги ташкилотлар томонидан амалга оширилаётгани диққатга сазовордир. Нодавлат сектори корхоналари айни пайтда мамлакатимиз умумий миллий маҳсулотининг 37 фоизини етказиб бермоқда. Россия билан Ўзбекистон ҳамкорлиги бу соҳада эришилаётган муваффақиятларни янада мустаҳкамлаш имконини беради.

Журналистлар Ўзбекистон давлати раҳбари ва Россия ҳукумати Раисининг Афғонистон ва Тожикистондаги муаммоларни бартараф этиш хусусидаги фикрлари билан қизиқишди. Бу борада ҳам томонлар якдиллиги намоён бўлди. Ислом Каримов ва Виктор Черномирдин Тожикистон муаммоси мухолиф томонларнинг тинч музокаралари йўли билан ўзаро ён беришлар натижасида ҳал бўлиши мумкинлигини, бу ўринда Тожикистон ҳукумати қуруқ баёнотдан амалий ишга ўтиши, мухолиф кучлар эса ҳукуматга ултиматум тарздаги шартлар қўйишдан воз кечиши даркорлигини таъкидладилар.

Шу куни Россия ҳукумати Раиси В. Черномирдин Тошкентдаги В. Чкалов номидаги авиация ишлаб чиқариш бирлашмасига ташриф буюриб, корхона фаолияти билан танишди.

(ЎзА).

СУРАТДА: яккама-якка суҳбат пайти.

Р. НУРИДДИНОВ ва С. ЗУФАРОВ (ЎзА) олган сурат.

ЎЗБЕКИСТОН БАНКЛАРИ АССОЦИАЦИЯСИНИНГ ТАЪСИС ҚУРУЛТОЙИ ҚАТНАШЧИЛАРИГА

Муҳтарам дўстлар!

Ўзбекистон Банклари ассоциациясининг тузилиши давр талабидир. Бугунги янги шароитда банк тизими иқтисодиётнинг барча соҳаларини чамбарчас боғлаши ва уларнинг ривожини таъминлаш билан катта аҳамият касб этади. Айнан банклар халқ хўжалигининг барқарорлигини, йўналишлари ва суръатини белгилайди, ҳар қайси фуқаронинг муносиб ҳаёти асосини барпо этади.

Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларнинг иккинчи босқичига қадам қўйган бир пайтда банклар, авваламбор тижорат банклари, янги мулкчилик асосида миллий иқтисодиёт тизимини яратишда, мамлакатнинг соғлом молия-кредит қиёфасини шакллантиришда, хусусий тадбиркорликни ривожлантириш ва ишбилармонларнинг кенг ижтимоий қатламини вужудга келтиришда муҳим ўрин тутиши табиийдир.

Ўзбекистоннинг жаҳон иқтисодий муносабатлар тизимига дадил кириб бориши ислоҳотларимизнинг муҳим вазифаси ҳисобланади. Банклар биз танлаган устивор йўналишлардан келиб чиққан ҳолда, манфаатларимиз ва анъанавий қадриятларимизни ҳисобга олган ҳолда Ўзбекистоннинг халқаро молия ҳамжамиятига тенг ҳуқуқли шерик сифатида дадил кириб боришида ташаббускор бўлишига шубҳа йўқдир.

Қурултой ишига муваффақият, қурултой қатнашчиларига соғлиқ ва ғайрат тилайман. Таъсис этилаётган Ўзбекистон Банклари ассоциацияси ўз фаолияти билан давлатимиз мустақиллигини мустаҳкамлайди, республикамизнинг иқтисодий бақувват мамлакатлар билан интеграциялашув жараёнини жадаллаштиради, деб умид қиламан.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом КАРИМОВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ХУСУСИЙ ТАДБИРКОРЛИК ВА КИЧИК БИЗНЕСНИ СУҒУРТА ЙЎЛИ БИЛАН ҲИМОЯ ҚИЛУВЧИ АГЕНТЛИКНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Хусусий тадбиркорлик ва кичик бизнесни жадал ривожлантириш, тадбиркорлик ҳаракатининг давлат томонидан қўллаб-қувватланишини ҳамда кредиторларға қарз капитали эвазига кафолатлар берилишини кўзда тутувчи дастурларни рўёбга чиқариш учун қулай шарт-шароитларни вужудга келтириш мақсадида:

1. Ташқи иқтисодий фаолият миллий банкининг, «Ўзсаноатқурилишбанк», «Ўздеҳқончиликсаноатбанк», «Тадбиркорбанк», «Савдогарбанк», «Мевасабзавотбанк»нинг, Тадбиркорлар уюшмасининг, Шахсий ёрдамчи хўжаликлар уюшмасининг, Ишбилармон хотин-қизлар уюшмасининг «Мадад» суғурта агентлигини ташкил этиш тўғрисидаги таклифи қабул қилинсин.

«Мадад» агентлиги муассисларининг агентлик устав жамғармасини 10 миллион сўм миқдорида шакллантириш ҳақидаги таклифи маъқуллансин.

2.Белгилаб қўйилсинки, «Мадад» суғурта агентлиги:

юридик шахс ҳуқуқига эга бўлган очиқ турдаги ҳиссадорлик жамияти ҳисобланади ва ўз фаолиятини уставга мувофиқ тўла хўжалик ҳисоби принциплари асосида ташкил этади, Қорақалпоғистон Республикасида ва вилоятларда ўз бўлинмаларига эга бўлади;

хусусий тадбиркорлик ва кичик бизнесни қўллаб-қувватлаш фонди (Бизнес-фонд) билан яқин алоқада ишлайди, белгиланган тартибда таклиф ва лойиҳалар экспертизасини, шунингдек, Бизнес-фонд томонидан қарз олувчиларга кредит ажратиб бериш учун асос бўладиган суғурта полиси берилишини таъминлайди.

3. Қуйидагилар «Мадад» суғурта агентлиги фаолиятининг асосий йўналишлари этиб белгилансин:

— хусусий тадбиркорлар ва кичик бизнесга кредитлар, шу жумладан, имтиёзли кредитлар олиш учун тақдим этиладиган инвестиция лойиҳаларини баҳолаш ва экспертиза қилиш;

— тадбиркорлик таваккалчиликларидан имтиёзли шартлар асосида суғурта йўли билан ҳимоя этиш, кредитлар қопланмаганлиги учун қарздорнинг масъулиятини суғурталаш;

— республикада хусусий тадбиркорликни ва кичик бизнесни ривожлантиришга йўналтириладиган хорижий сармояларнинг суғурта йўли билан ҳимоя қилинишини таъминлаш.

4. «Мадад» агентлигининг муваффақиятли фаолият кўрсатиши учун Ўзбекистон Республикасининг Молия вазирлиги унинг суғурта жамғармасини шакллантиришга 100 миллион сўм миқдорида фоизсиз ссуда ажратиб берсин.

5. «Мадад» суғурта агентлиги қонунда белгиланган солиқлар, шунингдек, мажбурий тўловлар тўлашдан уч йилга озод қилинсин, маблағларнинг шу қисми суғурта жамғармасини тўлдиришга ва уни техника билан жиҳозлашга сарфланиши белгилаб қўйилсин.

6. Вазирлар Маҳкамаси бир ҳафта муддат ичида «Мадад» суғурта агентлигининг фаолиятини ташкил этиш масалалари юзасидан қарор қабул қилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1995 йил 26 июль.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ХУСУСИЙ ТАДБИРКОРЛИК ВА КИЧИК БИЗНЕСНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ ФОНДИ (БИЗНЕС-ФОНД)НИ ТАШКИЛ ЭТИШ ҲАҚИДА

Тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш, хусусий тадбиркорлик ва кичик бизнесни ривожлантириш, республика минтақаларида иқтисодиётнинг нодавлат сектори ишлаб чиқариш — молиявий салоҳиятини ошириш учун зарур шарт-шароитларни вужудга келтириш мақсадида:

1. Кичик ва ўрта тадбиркорликни ривожлантиришга кўмаклашувчи Фонд муассисларининг мазкур фонд негизида очиқ турдаги ҳиссадорлик жамияти шаклида жойларда ҳудудий бўлинмаларига эга бўлган хусусий тадбиркорлик ва кичик бизнесни қўллаб-қувватлаш Фонди (Бизнес-фонд)ни ташкил этиш тўғрисидаги таклифи маъқуллансин.

2. Шу нарса маълумот учун қабул қилинсинки, уставга мувофиқ Бизнес-фонд ихтисослаштирилган нодавлат ташкилоти бўлиб, хусусий тадбиркорликка ва кичик бизнесга қуйидаги йўллар билан мадад кўрсатади:

хусусий тадбиркорларга ва кичик бизнесга кредитлар, шу жумладан, имтиёзли кредитлар бериш асосида инвестиция лойиҳаларини пул билан таъминлаш;

хусусий корхоналар ва кичик бизнеснинг устав сармоясида қатнашиш;

хусусий тадбиркорларга ҳамда кичик бизнесга маслаҳат ва ахборот хизматлари кўрсатиш шаклида техникавий кўмак бериш.

3. Қуйидагилар Бизнес-фонд ресурсларининг манбалари этиб белгилансин:

давлат мулкини сотишдан тушган маблағларнинг, давлат мулки иштирокидаги ҳиссадорлик жамиятлари фаолиятидан давлатга тегишли бўлган дивидендларнинг 50 фоизи;

иш билан таъминлашга кўмаклашувчи фондга тушадиган маблағларнинг 10 фоизи;

Ўзбекистон Республикаси резидентлари бўлган юридик шахсларнинг маблағлари;

хорижий юридик шахслар ва халқаро молия ташкилотларининг маблағлари.

4. Белгилаб қўйилсинки:

юқорида кўрсатилган маблағлар Бизнес-фонд томонидан қайтариб бериш шартлари асосида жалб этилади ва унинг «Ўзтадбиркорбанк»даги ҳисоб варағида жамланади. Устав фондининг маблағлари ҳам худди шу ҳисоб варағига ўтказилади.

Бизнес-фонд кредитларни одатда «Мадад» суғурта агентлиги томонидан қарз олувчига берилган суғурта полиси мавжуд бўлган тақдирда «Ўзтадбиркорбанк» орқали ажратиб беради.

5. Бизнес-фондни давлат йўли билан қўллаб-қувватлаш мақсадида Ўзбекистон Республикасининг Молия вазирлиги Бизнес-фонднинг бошланғич сармоясини шакллантириш ва уставда белгиланган фаолиятини амалга ошириш учун 100 миллион сўм пул ажратиб берсин.

6. Бизнес-фонд давлат томонидан рўйхатга олинган пайтдан бошлаб 3 йил мобайнида қонунда белгиланган солиқларни, шунингдек, мажбурий тўловларни тўлашдан озод этилсин, бунда бўшаган маблағларни Бизнес-фонднинг сармоясини кўпайтиришга ва уни ривожлантиришга сарфлаш шарт қилиб қўйилсин.

7. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикасида кичик ва ўрта тадбиркорликни ривожлантиришга кўмаклашувчи жамғармани ташкил этиш тўғрисида» 1993 йил 21 июлдаги Фармони ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

8. Вазирлар Маҳкамаси бир ҳафта муддат ичида ушбу Фармоннинг ижро этилишига оид қарор қабул қилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1995 йил 26 июль.

ВИКТОР ЧЕРНОМИРДИН: «ЎЗБЕКИСТОНДАГИ ЎЗГАРИШЛАР КИШИНИ ҲАЙРАТГА СОЛАДИ»

Россия Федерацияси ҳукумати Раиси Виктор Черномирдиннинг мамлакатимизга расмий сафари ниҳоятда самарали ўтди.

Ташриф ниҳоясида 28 июлда Тошкент аэропортида юксак мартабали меҳмонни расмий кузатиш маросими бўлди. Шу куни Россия Федерацияси ҳукумати раҳбари Виктор Черномирдин Президент Ислом Каримов ҳамроҳлигида Самарқандга келди.

В. Черномирдиннинг кўҳна ва навқирон Самарқанд билан танишуви буюк мунажжим, олим ва давлат арбоби Мирзо Улуғбекнинг муҳташам ҳайкали пойига гуллар қўйиш билан бошланди. Меҳмонлар Улуғбек қурдирган расадхонани ҳам томоша қилдилар. Россиялик меҳмонларнинг бу зиёратгоҳга келиши бежиз эмасди. Чунки, ҳукуматларимиз ўртасида халқаро радиоастрономик станцияни ташкил этиш борасида имзоланган ҳужжат бобокалонимиз неча асрлар илгари бошлаб берган ишнинг хайрли давомидир.

Меҳмонлар Мирзо Улуғбек ҳаёти, фаолияти ва илмий мероси ҳақида ҳикоя қилувчи музейни зўр қизиқиш билан кўздан кечирдилар.

Россия ҳукумат раҳбари шаҳардаги Сиёб бозорида бўлиб, бу ердаги мўл-кўлчиликдан ҳайратини яширолмади. У Рудакий майдонида тарихий ва замонавий меъморчилик услубида барпо этилаётган биноларни томоша қилди.

Меҳмонлар Регистон ансамблини зиёрат қилдилар.

— Самарқанддаги, қолаверса, бутун Ўзбекистондаги ўзгаришлар суръати кишини ҳайратга солади, — деди В. Черномирдин. — Ўзбекистон ўзининг ҳақиқий ва тўғри йўлини топиб олди.

Россия Бош вазири В. Черномирдин ва делегация аъзолари «Гўри Амир» мақбараси, янги ишга тушган Самарқанд темирйўл вокзали ва «Шарқлифт» Ўзбекистон-Россия қўшма корхонасида бўлдилар.

Шу куни Виктор Черномирдин ва унинг ҳамроҳлари Самарқанддан Москвага жўнаб кетди.

Самарқанд аэропортида меҳмонларни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов, вилоят ҳокими Пўлат Абдураҳмонов ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

Шу куни Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов Самарқанддан Тошкентга қайтиб келди.

(ЎзА).

ТАЪСИС ҚУРУЛТОЙИ

28 июль куни пойтахтдаги «Туркистон» саройида Ўзбекистон банклари ассоциациясининг таъсис қурултойи бўлди. Унда республика тижорат банкларидан 600 нафарга яқин делегат, халқаро молия ташкилотлари ҳамда хорижий банкларнинг Ўзбекистондаги ваколатхоналари вакиллари қатнашди.

Анжуманни Республика Бош вазирининг ўринбосари Б. Ҳамидов очди ва мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовнинг қурултой қатнашчиларига йўллаган табригини ўқиб эшиттирди.

Юртбошимизнинг республика Олий Мажлиси биринчи сессиясида сўзлаган нутқида, яқинда чоп этилган «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» китобида барча соҳалардаги каби банк тизимига ҳам иқтисодий ислоҳотларнинг иккинчи босқичида бажарилиши лозим бўлган вазифалар белгилаб берилди. Ислоҳотнинг дастлабки босқичида банк тизими соҳасида бир қанча ибратли ишлар амалга оширилган эса-да, бозор иқтисодиётининг иккинчи босқичига ўтиш палласида бу жабҳада ҳам муаммолар йўқ эмас. Ушбу муаммоларни ҳал этмай туриб ислоҳотларнинг янги поғонасида белгиланган вазифаларни самарали амалга ошириш, ижтимоий йўналтирилган бозор иқтисодиётини тугал шакллантириш, жаҳон иқтисодий тизими билан интеграциялашиш мумкин эмас. Республика ташқи иқтисодий фаолият Миллий банки бошқаруви раиси Р. Азимов «Ўзбекистон банк тизимини ривожлантиришда жаҳон даражасига эришиш — иқтисодий ислоҳот ҳозирги босқичининг муҳим вазифаси» мавзуида қилган маърузасида ана шулар ҳақида сўзлади.

Ўзбекистон банклари ассоциациясининг Низоми ҳамда «Ўзбекистон банк тизимини жадал ривожлантириш комплекс дастури» тасдиқланди.

Анжуманда ташкилий масала кўрилди. Р. Азимов Ўзбекистон банклари ассоциацияси кенгаши раиси этиб сайланди.

Қурултой қатнашчилари Ўзбекистон Республикаси Президенти номига Мурожаатнома қабул қилдилар.

Анжуман ишида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси бюджет, банк ва молия масалалари қўмитасининг раиси А. Аҳадов иштирок этди.

Таъсис қурултойи сўнгида маҳаллий ва хорижлик журналистлар учун матбуот конференцияси ўтказилди.

* * *

Шу куни янги таъсис этилган Ўзбекистон банклари ассоциацияси билан Европа тикланиш ва тараққиёт банки ўртасида ҳамкорлик тўғрисида меморандум имзоланди. Уни ассоциация кенгаши раиси Р. Азимов ҳамда Европа тикланиш ва тараққиёт банкининг биринчи вице-президенти Р. Фриман имзолади.

Маросимда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Б. Ҳамидов, Марказий банк раиси Ф. Муллажонов қатнашди.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

ИХТИСОСЛАШТИРИЛГАН АКЦИОНЕРЛИК-ТИЖОРАТ «ПАХТА-БАНК»НИ ТАШКИЛ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Қишлоқда иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш, пахтачиликка ва у билан боғлиқ тармоқларга банк хизмати кўрсатишни яхшилаш, ушбу соҳада ҳисоб-китобларни такомиллаштириш ва унинг янги шаклларини ривожлантириш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. «Ўздеҳқончиликсаноатбанк» республика акционерлик-тижорат банки муассисларининг ушбу банк негизида ихтисослаштирилган акционерлик-тижорат «Пахта-банк»ни ташкил этиш тўғрисидаги таклифи маъқуллансин.

Белгилаб қўйилсинки, «Пахта-банк» молиявий, мулкий ва бошқа мажбуриятлар ва талаблар бўйича «Ўздеҳқончиликсаноатбанк»нинг ҳуқуқий вориси ҳисобланади.

2. Қуйидагилар «Пахта-банк»нинг асосий вазифалари этиб белгилансин:

пахта етиштирувчи хўжаликларни ва пахта етиштириш ҳамда уни қайта ишлаш билан боғлиқ ташкилотларни ривожлантириш учун молиявий маблағларни жамлаш;

пахта етиштирувчи хўжаликларга, пахта заводларига, пахтачиликка хизмат кўрсатувчи ўзаро боғлиқ тармоқларнинг бошқа корхоналари ва ташкилотларига комплекс банк ва валюта-инвестиция хизмати кўрсатиш;

пахта етиштириш, уни қайта ишлаш, сақлаш ва сотиш билан боғлиқ хўжаликлар ва ташкилотларга улар билан фьючерс битимлар тузиш орқали бўлғуси ҳосил ҳисобидан аванс бериш;

ажратилган маблағлардан мақсадли фойдаланиш, шунингдек, хўжаликлар билан ўз вақтида ҳисоб-китоб қилиниши ва берилган кредитларнинг қайтарилиши устидан амалий назоратни таъминлаш;

вексeллар, давлат қисқа муддатли облигациялари, акциялар ва бошқа қимматли қоғозлар билан операцияларни амалга ошириш;

хўжаликларда белгиланган тартибда «Пахта-банк»нинг бўлинмаларини ташкил этиш йўли билан банк хизмати кўрсатишни мижозларга яқинлаштириш;

кредит карточкалари жорий этиш ва электрон банк хизматлари кўрсатиш.

3. «Пахта-банк» акционерларига ўн кун муддатда белгиланган тартибда таъсис йиғилиши ўтказиш ва банк уставини тасдиқлаш таклиф этилсин.

4. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки «Пахта-банк»ни давлат рўйхатидан ўтказсин ва унга белгиланган тартибда тегишли лицензия берсин.

Марказий банкка «Ўздеҳқончиликсаноатбанк» томонидан ижарага олинган хизмат биноларини қолдиқ қиймат бўйича ҳақ тўлаш асосида «Пахта-банк»ка бериш тавсия этилсин.

5. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Бош вазирнинг ўринбосари Б. Ҳамидов ва Ўзбекистон Республикаси Марказий банки бошқарувининг раиси Ф. Муллажонов зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1995 йил 27 июль.

СОФ ҲАВО, ТИНИҚ СУВ, ТОЗА ТУПРОҚ УЧУН!

Табиат ва инсон

МАҚСАДИ — ЭЗГУ НИЯТ

«ЭКОСАН» халқаро жамғармаси, Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси ва Соғлиқни сақлаш вазирлигининг таклифи билан республикамизда «Экология ва саломатлик» тармоқлараро дастури ишлаб чиқилган, уни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ўз қарори билан тасдиқлаган эди.

Бу дастурда республикамизда табиатни муҳофаза қилиш бўйича 426 та, шу жумладан Тошкент вилоятида 122 та тадбирни амалга ошириш назарда тутилган эди.

Бундай тадбирларнинг 39 таси атмосфера ҳавосини, 31 таси сув ресурсларини, 12 таси ер ресурсларини, 5 таси ишлаб чиқариш чиқиндиларидан фойдаланиш ва қайта ишлаш, шунингдек, аҳолига тиббий хизмат кўрсатишни яхшилаш, экологик таълимот ва тарбияни кучайтиришга қаратилган эди.

Тошкент вилоятида 1994-1995 йилларга мўлжалланган бу дастурнинг муваффақиятли бажарилишига ёрдам бериш мақсадларида вилоят табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси ҳузурида ишчи гуруҳи тузилиб, унга мутахассис экологлар, олимлар, меҳнат жамоаларининг вакиллари кирган эди. Дастурни амалга оширишда соғлиқни сақлаш, санитария назорати ва бошқа шу каби идоралар билан ҳам ҳамкорлик кучайтирилди.

«Экология ва саломатлик» дастурига мувофиқ вилоятдаги саноат корхоналари, қурилиш, транспорт ташкилотлари, муассасалари ва хўжаликларида табиатни муҳофаза қилишга қаратилган тадбирлар амалга оширилди. Биргина Тошкент ГРЭСида кўрилган чора туфайли азот оксидининг атрофга тарқалиши йилига 800 тоннадан ортиқ камайди. Газ ва мазут аралашмасини босқичма-босқич ёқиш усулини жорий қилиш туфайли зарарли чиқиндиларнинг чиқиши 20 фоизга қисқарди. Оҳангарон цемент ишлаб чиқариш бирлашмасида эса 1- ва 3-айланувчи печларни такомиллаштириш туфайли цемент чангининг тарқалиши йилига 250 тонна камайди. Ўзбекистон кимё машинасозлиги корхонаси қуюв цехида табиатни муҳофаза қилиш бўйича амалга оширилган ишлар натижаси яхши бўлди. Янгийўл биокимё заводида ҳам шу йўналишда қатор чоралар кўрилди.

Дастурнинг сув ресурсларини муҳофаза қилиш ва улардан оқилона фойдаланиш бўйича тадбирлари ҳам муваффақиятли амалга оширилмоқда. Чунончи, Чорвоқ шаҳарчасида оқаваларни биологик тозалаш ҳовузлари қурилиши ниҳоясига етказилди. Натижада Чирчиқ дарёсига ифлос сувларнинг оқизилиши барҳам топди. Янгийўл ҳудудида янги ичимлик сув қувури ва канализация тармоғи қурилиши олиб борилмоқда. Бу ишларни амалга ошириш шаҳар ва туман аҳолисини тоза ичимлик сув билан таъминлаш имконини беради.

Ўсимликлар ва ҳайвонот дунёсини

Қарор ва ижро

муҳофаза қилиш бўйича белгиланган тадбирлар давлат ўрмон фонди ҳудудини 250 гектарга кенгайтириш имконини беради. Худди шундай майдонда ўрмон касалликлари ва зараркунандаларига қарши курашнинг биологик усули жорий этилди. Ўтган бир ярим йилда 378 гектар янги ўрмонлар яратилди, 17 минг 480 гектар ерда биологик ишлов бериш амалга оширилди. Шу даврда деярли 1,3 миллион сўмлик биотехник тадбирлар кўрилди. Балиқ ресурсларини муҳофаза қилишга эътибор берилялти. Ўтган бир ярим йилда сув ҳавзаларига 37 мингта майда балиқ ташланди.

Ер ресурсларини муҳофаза қилишда ҳам муайян натижаларга эришилди. Ўтган йили органик ўғитлардан фойдаланиш олдинги йилдагига нисбатан икки баравар кўпайди. Минерал ўғитларни солиш 1,3 баравар, пестицидлардан фойдаланиш бир ярим баравар, айрим заҳарли кимёвий моддаларни ишлатиш икки баравар, дефолиантлардан фойдаланиш 1,4 баравар, олтингугурт дориларини ишлатиш 1,5 баравар камайди, қишлоқ хўжалиги экинларига биологик усулда ишлов бериш режаси 150 фоиз қилиб адо этилди.

Тиббиёт муассасаларида табиатни муҳофаза қилиш икки йиллик дастури бажарилмоқда. Бундан ташқари, рўзғор чиқиндиларини сақлаш ва улардан фойдаланишда муайян ишлар қилинди.

Лекин шунга қарамай дастурда белгиланган кўпгина муҳим тадбирларни амалга ошириш суст бормоқда. Масалан, Ўзбекистон қийин эрийдиган ва иссиққа чидамли металлар, Олмалиқ кон-металлургия комбинатларида, Ўзбекистон металлургия заводида, «Электрокимёсаноат» ишлаб чиқариш бирлашмасида белгиланган қатор тадбирларнинг йил охиригача бажарилиши хавф остида қолмоқда. Бунинг объектив сабаблари ҳам бор. Зарур асбоб-ускуналар, материаллар ва металл етишмаяпти. Лекин бу хотиржамликка олиб келмаслиги лозим. Имкониятларни қидириб топиш ва улардан фойдаланишга эришиш лозим.

Вилоятимиз «Мустақиллик, экология ва халқ саломатлиги» кўрик-танловида фаол қатнашиб, ўтган йили табиатни муҳофаза қилиш соҳасида муайян ижобий натижаларга эришди. Кўпгина меҳнат жамоалари ҳам бу соҳада кескин бурилиш ясадилар. Оҳангарон шифер, «Сантехлит», қурилиш-пластмассаси, «Ангренэнергованглиметалл», Ангрендаги нон заводи, Тўйтепа темир-бетон буюмлари заводи, Янгийўлдаги 2503-автокорхона ва бошқалар шулар жумласидандир.

Вилоятимизда табиатни муҳофаза қилиш бўйича олиб борилган ишлар юксак баҳоланиб, у республика вилоятлари ўртасидаги ўзаро беллашувнинг ғолиби деб тан олинди. Бекобод тумани эса бу соҳада яхши натижаларга эришган туманлар қаторидан жой олди. Бу кўрик танловда иштирок этган кўпгина оилалар, маҳаллалар, қишлоқлар, жумладан, Дўрмон шаҳарчаси республика бўйича ўзаро беллашувда мукофотли ўринни эгаллади.

«Экология ва саломатлик» икки йиллик дастури вилоятимизда экологик аҳволни яхшилашда катта аҳамиятга эгадир. Шунинг учун унинг сўзсиз бажарилишига эришиш лозим. Токи табиатимиз гўзал, сувимиз тиниқ, ҳавомиз мусаффо, саломатлигимиз мустаҳкам бўлсин. Ана шундай эзгу ниятлар шиори бўлган бу дастур ҳаммамиз учун даҳлдордир. Шунинг учун уни амалга ошириш учун бир тан бир жон бўлиб курашишимиз, бу йўлда барча имкониятлардан аниқ мақсадларни кўзлаб фойдаланишимиз лозим.

Ғ. ЖЎРАЕВ,
вилоят табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси раисининг ўринбосари.

ЎҚИМОҚДАЛАР, МАЛАКА ОШИРМОҚДАЛАР

ТОШКЕНТ вилоят табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси ўз ходимларининг, айни вақтда корхоналар, ташкилотлар ва хўжаликларда табиатни муҳофаза қилиш вазифаси зиммасига юклатилган мутахассисларнинг малакасини ошириш, уларга табиатни муҳофаза қилиш билан боғлиқ бўлган янги қонун-қоидаларни чуқур ўргатиш ҳақида доим ғамхўрлик қилиб келмоқда. Бунинг учун махсус ўқувлар ташкил этиляпти. Бу ўқувлар ҳудудлар бўйича уюштирилмоқда.

Уларда машғулотларни олиб бориш учун олимлар, тажрибали мутахассислар жалб қилинмоқда. Улар бевосита жойларга бориб, машғулотлар ўтказиш билан бирга маҳаллий ҳудудлардаги экологик аҳволни ўрганадилар, уларни яхшилаш бўйича амалий маслаҳатлар берадилар. Шунинг учун ҳам бундай ўқувларнинг самараси яхши бўлмоқда.

Кейинги вақтларда Оҳангарон, Чирчиқ, Янгийўл шаҳарларида бўлган машғулотлар қизиқарли ўтди. Тингловчилар ўзларини қизиқтирган барча масалалар бўйича малакали жавоб ва тушунтириш олдилар. Олмалиқ, Чирчиқ шаҳарлари, Ўртачирчиқ ва Қуйичирчиқ туманларида эса сувдан фойдаланиш, уни ифлос қилмаслик билан боғлиқ бўлган масалаларни чуқур ўрганиш юзасидан машғулотлар ташкил этилди. Бу тингловчиларда турли муаммолар бўйича чуқур билим олиш қатори пайдо бўлаётган муаммоларни тез ва оқилона ҳал қилиш йўлларини ҳам ўрганишларига ёрдам бераяпти. Йил бошидан бери 120 нафардан ортиқ табиат жонкуярлари шундай машғулотларда ўз билим доираларини кенгайтирдилар, малакаларини оширдилар.

Жойлардан хабарлар

ТАДБИРЛАР САМАРАСИ

Ангрен табиатни муҳофаза қилиш ҳудудий қўмитаси атроф-муҳит мусаффолигини таъминлашга қаратилган чора-тадбирлар ҳар бир корхона-ташкилотда белгиланишига, энг муҳими, уларнинг тўла амалга оширилишига эришишга ҳаракат қилмоқда. Қўмита бу ишларни кенг жамоатчилик, шу жумладан, ДАН, СЭС, адлия органларини жалб қилиш билан олиб бормоқда.

Ўтган йили 74 та тадбирни рўёбга чиқариш ва бунинг учун 630 минг сўм сарфлаш назарда тутилган эди. Амалда эса бундан анча ўзиб кетилди. Шундай олийжаноб мақсад учун сарфланган маблағ 1 миллион 485 минг сўмга етди. Бу тамойил бу йил ҳам давом этмоқда. Ўтган олти ойда назарда тутилганидан анча кўп табиатни муҳофаза қилиш ишлари амалга оширилди.

ТЎХТАТИБ ҚЎЙИЛДИ

Бекобод туманида табиатни муҳофаза қилиш ишлари намунали йўлга қўйилган. Шу туфайли ҳам туман республика «Мустақиллик, экология ва халқ саломатлиги» кўрик-танловида республика туманлари ўртасида ғолиб бўлди.

Бу Бекобод ҳудудий табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси ходимларининг атроф-муҳитга путур етказаётганларга нисбатан қатъий кураш олиб боришлари, талабни кучайтирганликлари ва фидокорликлари самарасидир. Уларнинг саъй-ҳаракатлари туфайли табиатни муҳофаза қилиш қонунларини бузганлар кўплаб фош қилинмоқда. Шундай номаъқулчиликларга йўл қўйган 120 нафар мансабдор шахсларга жарима солинди. Жами жарима миқдори эса 12 минг 890 сўмни ташкил этди. Айни вақтда ўттиздан ортиқ мансабдор кишилар мукофотлардан маҳрум қилиндилар. Тўрт корхона фаолияти тўхтатиб қўйилди.

Бу йил ҳам табиат ҳимоячиларининг меҳнатлари самарали бўлмоқда. Ўтказилган ва сув ресурсларини муҳофаза қилишга қаратилган текширишлар натижасида тегишли мутасаддиларга уч юз йигирматадан ортиқ кўрсатма берилди. Унинг салқам уч юзтаси амалга оширилди. Бу ўтган йилдагига нисбатан йигирма уч фоиз кўпдир.

ҚУРУҚ ТОЗАЛАШ УСУЛИДА

«Сергели» чўчқачилик саноат мажмуи атроф-муҳитни кўп даражада ифлослантирувчи манбалардан ҳисобланади. Шунинг учун ҳам у табиат ҳимоячиларининг доимий назорати остида турмоқда. Уларнинг талаблари туфайли бу ерда табиатни муҳофаза қилишга қаратилган ишлар амалга оширилмоқда. Натижада теварак-атрофнинг ифлосланиши йилдан-йилга камаймоқда.

Яқинда мажмуанинг тўртинчи цехида яна бир шундай тадбир амалга оширилди. Натижада оқаваларнинг оқиши тўла барҳам топди. Чўчқахоналарни сув билан ювиш тўхтатилиб, ўрнига қуруқ тозалаш жорий қилинди. Келажакда бу усулни барча бўлинмаларда қўллаш назарда тутиляпти.

ЭКОЛОГИК ТЕКШИРУВДАН ЎТКАЗИЛДИ

Вилоят табиатни муҳофаза қилиш қўмитасининг экологик экспертиза бўлими янги барпо этилаётган ёки қайта қурилаётган иншоотларнинг лойиҳаларини текширишдан ўтказиш кўламини кенгайтирмоқда. Бундан мақсад бундай лойиҳаларнинг экологик хавфлилик даражасини аниқлаш, уни табиатни муҳофаза қилиш қонунчилигига қанчалик мувофиқлигини ўрганиш, лойиҳада табиатни муҳофаза қилиш бўйича чораларнинг етарли ва асосли эканлигига баҳо беришдир.

Шу йилнинг ўтган ойлари давомида иншоотларни қуриш ва қайта қуриш бўйича 75 лойиҳа кўриб чиқилди. Бундан ташқари, ер майдонларини танлаш юзасидан 267 та материал текширувдан ўтказилди. Уларнинг айримларини амалга оширишни тўхтатиб қўйишга тўғри келди. Учта лойиҳани тузишда ва тўртта ер майдонларини танлашда табиатни муҳофаза қилиш иншоотлари тўла инобатга олинмагани учун уларни қайта кўриб чиқиш тавсия этилди.

Янги дори:

ҚЎСАК ҚУРТИ, КОЛОРАДА ҚЎНҒИЗИ, ЎРГИМЧАККАНАГА ҚИРОН КЕЛТИРАДИ

ХАЙРЛИ, АММО МАСЪУЛИЯТЛИ

Чирчиқ худудий табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси жамоаси зиммасига катта ва масъулиятли вазифа юклатилган. У Чирчиқ шаҳри ва Қибрай туманида атроф муҳит мусаффолигини таъминлаши лозим. Шуни очиқ айтиш кераки, қўмита табиат жонкуярлари ўз вазифаларини бажаришда жонбозлик кўрсатмоқдалар.

Улар Чирчиқ шаҳридаги 70 дан ортиқ саноат корхонаси ва ташкилотлари ҳамда Қибрай туманидаги 37 корхона, 13 жамоа хўжалиги, қатор йирик паррандачилик бирлашмалари, сут-товар фермалари, қорамолларни бўрдоқига боқиш пункти, «Қизил шапола» сутчилик мажмуи ҳамда фойдали бойликларни қазиб олувчи бешта конда экологик аҳволни мунтазам текшириб бормоқдалар.

Уларнинг тасарруфида яна қатор сув ҳавзалари борлигини ҳисобга олсак, қилаётган ишлари ниҳоятда хайрли эканлигига ишонч ҳосил қиламиз. Шу ҳудуддан Чирчиқ дарёси, Бўзсув, Қорасув, Зах, Хонариқ каналлари оқиб ўтади. Биргина Чирчиқ дарёсининг соҳили узунлиги 43 километрдан ортиқроқни ташкил этади ва у 270 гектар майдонни эгаллайди. Худди шу минтақада 70 га яқин дала-ҳовли ширкатлари, 15 та корхона ва ташкилотлар ҳамда бошқа иншоотлар бор.

Чирчиқ худудий қўмитаси 1993 йилда шаҳар қўмитаси негизида ташкил этилган эди. Ҳозир бу ерда юқори малакали етти нафар мутахассис ишлаб турибди. Ўтган йили улар ўз кучлари билан ва жамоатчиликни кенг жалб қилиб, атроф муҳит муҳофазаси ҳамда табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш бўйича 200 га яқин текшириш ўтказдилар. Бунинг натижасида табиатни муҳофаза қилиш тартиб-қоидалари 517 марта бузилганлиги аниқланди. Текшириш натижалари асосида мутасадди ташкилотларга кўрсатмалар берилди, 63 нафар мансабдор шахслар деярли 8 минг сўмлик жарима билан жазоланди. Экологик жиҳатдан ташландиқ ҳолда бўлган 2 та иншоотнинг фаолияти тўхтатиб қўйилди.

Қўмита Чирчиқдаги саноат корхоналарини атроф муҳитга чиқиндиларни чиқариш меъёри белгиланган ҳужжатлар билан таъминлади. Автотранспортдан ҳавонинг ифлосланишини камайтиш мақсадида қўмитанинг ташаббуси билан «Истиқбол» кичик корхонаси барпо этилди. Чирчиқ автотранспорт корхонаси ҳузурида ташкил этилган бу кичик корхона автомашиналар карбюраторларини созлаш, машиналардан чиқаётган заҳарли газларнинг миқдорини ўлчаш билан шуғулланмоқда.

Биргина ўтган йили амалга оширилган тадбирлар туфайли заҳарли моддаларни атмосферага чиқариш худудда деярли 10 минг тонна камайди. Бу иш ҳозир ҳам кенг кўламда давом эттирилмоқда. Шу йилнинг биринчи чорагида турли хил заҳарли моддалар билан ҳавони ифлослантириш сезиларли даражада қисқарди. Жумладан, аммиак, формальдегид, олтингугурт ангидриди, фенол ва бошқа шу каби заҳарли моддаларнинг тарқалиши анча камайди.

Сувни муҳофаза қилиш минтақаларининг экологик аҳволини яхшилаш бўйича катта ишлар амалга оширилди. Шу мақсадда Чирчиқ дарёсининг 17 километр узунликдаги қирғоғи батафсил текшириб чиқилди. Унга 1530 куб метр шағал ҳамда 980 куб метр темир-бетон буюмлари ётқизилди. Ниёзбек шаҳарчасини тошқинлардан муҳофаза қилиш учун дамба қурилди. Чирчиқ дарёсининг беш километр узунликдаги соҳили мустаҳкамланди. Қибрай сув ажратгичи ёнида ҳам қирғоқни мустаҳкамлаш ишлари амалга оширилди.

Сув ресурслари ҳолатини ўрганиш бўйича ўтказилган текширишлар оби-ҳаётдан фойдаланишнинг сезиларли даражада яхшиланишига олиб келди. Оқаваларнинг тушиши камайди, ичимлик сувдан фойдаланиш қисқарди. Шуни айтиш кифояки, биргина Чирчиқ шаҳри бўйича ичимлик сувдан фойдаланиш деярли 78 миллион куб метр қисқарди. Қибрай туманида эса бу кўрсаткич 206 минг метрни ташкил этди. Очиқ сув ҳавзаларига ифлос оқаваларнинг тушиши 77 миллион куб метр қисқарди. Бу оқавалардаги ифлос моддалар миқдори эса деярли 6 минг тоннани ташкил этди.

Қўмита жамоасининг яна бир хайрли ишини таъкидлаб ўтиш лозим. У ишлаб чиқариш чиқиндиларини қайта ишлаш ва фойдаланиш билан боғлиқ бўлган қатор тадбирларнинг қурилиши ташаббускори бўлди. Шу туфайли ҳам Ўзбекистон қийин эрийдиган ва иссиққа чидамли металлар комбинатида чиқиндиларни қайта ишлаш масаласи тўла ҳал бўлди. «Электрокимёсаноат» ишлаб чиқариш бирлашмасида ҳам чиқиндилардан фойдаланишни йўлга қўйиш бўйича катта ишлар амалга оширилмоқда.

Кўп жиҳатдан экологларнинг шундай саъй-ҳаракатлари туфайли Қибрай тумани республика бўйича ўтказилган «Мустақиллик, экология ва халқ саломатлиги» кўрик-танловида алоҳида таъкидланди. Дўрмон эса республика шаҳарчалари ўртасидаги шундай беллашувда ғолиб, деб топилди. Эндиликда эса Чирчиқ шаҳрининг худди шу республика кўрик-танловида муваффақиятли қатнашиши учун тайёргарлик ишлари олиб борилмоқда.

Лекин худудий қўмита фаолиятида камчиликлар, фойдаланилмаётган имкониятлар ҳам йўқ эмас. Табиатни муҳофаза қилишда янада яхшироқ натижаларга эришиш учун ҳали кўп иш қилиш лозим. Чунки, айниқса, Чирчиқ шаҳри атроф муҳитни ифлослантирувчи йирик манба бўлиб қолмоқда. Унда жойлашган корхоналардан чиқаётган заҳарли тутун ва газлар, ифлос оқавалар ҳамон меъёр даражасига келтирилмаган. Қибрай туманида эса заҳарли кимёвий моддаларни сақлаш кўнгилдагидек эмас. Бунинг учун мўлжалланган омборларнинг фақатгина 5 таси талабга жавоб беради. 12 тасининг эса санитария ҳолати кўнгилдагидек эмас. Бу камчиликни зудлик билан бартараф этишга эришиш зарур. Ўйлаймизки, қўмита жамоаси ўз фаолияти самарасини янада яхшилаш йўлида бундан буён ҳам ҳормай-толмай изланади.

Н. ХАУСТОВА,
вилоят табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси махсус нозирлиги бошлиғи.

Зангиота туманидаги «Иттифоқ» жамоа хўжалигида сабзавот экинлари ҳашаротларига қарши дори сепилмоқда.
Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

ҲАШАРОТ КУШАНДАСИ

Франциянинг Лион шаҳридан кўтарилган «ИЛ-76» ҳаво кемаси республикамиз пойтахтига келиб қўнди. Унда Франциянинг «Рон Пуленк» фирмасидан келтирилган қишлоқ хўжалиги экинлари зараркунандаларига қарши қўлланиладиган дастлабки 30 тоннадан зиёд «Золон» препарати келтирилди.

— Ўзбекистонда «Рон Пуленк» фирмасининг ваколатхонаси ишлаб турибди, — дейди шу фирманинг республикамиздаги вакили Саидмурод Алимуҳамедов. — Қишлоқ хўжалигида шу вақтгача ишлатиб келинган препаратлар фойдали ҳашаротларни ҳам қириб юборарди. Янги препарат эса кўсак қурти, колорада қўнғизи, ўргимчаккана каби зараркунандаларга қарши қўлланилади. Республикамиз пахтакорлари ўтган йили шу фирманинг «Преп» препаратидан ҳам самарали фойдаланган эди. У ғўзага барг тўктиришдан олдин пуркалди. Сифатли ишлов берилган далаларда пахта барвақт етилиб, одатдагидан 10—15 кун илгари қийғос очилди. Бу эса машина терими учун қўл келди.

П. НИШОНОВ,
ЎзА мухбири.

ЖАРИМА СОЛИНДИ, МУСОДАРА ҚИЛИНДИ

Табиий бойликлар, ҳайвонот ва ўсимликлар дунёси умумхалқ мулки бўлиб, дахлсиз ҳисобланади. Уни асраб-авайлаш, исроф бўлиши ёки зарарланишига йўл қўймаслик, бойишига кўмаклашиш республикамиз ҳар бир фуқаросининг муқаддас бурчидир. Лекин, минг афсуски, орамизда шундай ноёб бойликларга, ҳатто, «Қизил китоб»га кирганларига ҳам ёмон кўз билан қаровчи, уни талон-тарож қилишдан ҳам қайтмайдиган шахслар ҳали ҳам топилиб туради.

Уларнинг бундай қилмишлари ҳақли равишда кишида ғазаб уйғотади. Бели оғримасдан нон ейишга ўрганган бундай кимсалар республикамизда табиий бойликларни асраб-авайлаш ҳақида амалда бўлган қонунларни ҳам писанд қилмайдилар.

Оққўрғон туманида табиатни муҳофаза қилиш худудий қўмитасининг маҳаллий прокурорлик, ички ишлар бўлими, суд, солиқ нозирлиги ва СЭС ходимлари билан биргаликда табиий бойликларни асраш юзасидан вақти-вақти билан ўтказилаётган текширишлари натижасида ҳайвонот ва ўсимликлар дунёсига зарар келтиришга қаратилган ноқонуний ҳатти-ҳаракатлар аниқланмоқда. Умуман, туманда шундай текширишларни ҳамкорликда ўтказиш яхши анъана бўлиб қолди.

Бу эса, албатта, яхши самара беради. Кўпчиликдан қуён ҳам қочиб қутулмас деб бежиз айтилмайди.

Шундай текширувларнинг кейингиси май ойида уюштирилган эди. У икки кун давом этди. Асосан сув ҳавзалари кўздан кечирилди. Чунки, бу пайтда балиқларни ов қилиш мумкин эмас, улар увилдириқ ташлаш учун дарёлар-каналларнинг саёз жойларида тўпланади. Бундай вақтда уларни ов қилиш осон бўлади. Браконьерлар эса буни яхши билишади. Шу сабабли бундай вақтларда жониворларни тутиб, эвазига мўмай пул ишлаб олишга интиладилар.

Шу ҳисобга олинса, навбатдаги текширувнинг ташкил қилиш вақти бежиз танланмаганлигини тушуниш қийин бўлмайди. Текшириш натижасида табиатни муҳофаза қилиш қонунлари қўпол равишда бузилишининг ўнга яқин ҳоллари фош қилинди ва бундай ҳатти-ҳаракатга йўл қўйган шахслар тегишли жазоларини олдилар.

Тошкент шаҳрида истиқомат қилувчи В.Беляковнинг ови бароридан келмади. Унга табиат жонкуярлари ҳалақит бердилар. Бу шахс қўлида ов қуроли-тўр билан сув ҳавзаларидан бирининг овлоқроқ жойида писиб, ов қилиш билан банд эди. У «севган» ишига шунчалик берилиб кетган эдики, ҳатто текширувчилар олдига келиб қолганлигини ҳам сезмай қолди. Ҳа, баҳонага ҳеч қандай ўрин қолмаган эди. Жиноят устида, бу сўзни бемалол ишлатиш мумкин, қўлга тушгач тақдирга тан берди. Унга етмиш беш сўм миқдорида жарима солинди ҳамда ов қуроли мусодара қилинди. Албатта, ов ишқибози бундан ўзига тегишли хулоса чиқариб олган бўлиши керак. Акс ҳолда яна шундай номаъқулчилик устида ушланса унга нисбатан кўриладиган чора бундан анча қаттиқроқ бўлишини эсдан чиқармаслиги лозим.

«Оққўрғон» ширкатлар уюшмасида яшовчи А.Аҳмантоев эса Сирдарёда балиқ овлаш билан шуғулланаётганида фош қилинди. Унинг айби бундай жониворларни тўрда тутиши эди. Бу қонун билан таъқиқланган. Умуман бизнинг сув ҳавзаларимизда тўр билан, руҳсат бўлмаса, балиқ овлаш мумкин эмас, бу усул шу бойликка қирон келтириши мумкин. Чунки дарёлар, кўллардаги балиқлар бошқа салбий таъсирлар оқибатида шундоқ ҳам камайиб кетмоқда, айрим турлари жуда ноёб бўлиб қолмоқда. Унга ҳам жарима солиниб, тўри мусодара қилинди.

Дарё ўзанида қум кўп бўлади. Лекин бу уни ҳамма жойда ҳам қазиб олиш мумкин, деган гап эмас. Бу ўзанга катта зарар келтириши мумкин. Шу туфайли бу ишда ҳам бебошликка йўл қўйиб бўлмайди. Бунга амал қилмаганлар эса жазосиз қолмайди. «Оққўрғон» ширкатлар уюшмасида яшовчи Н.Абдураҳмонов ва Т.Бобоевлар ўзбошимчалик билан Сирдарё ўзанидан қум қазиб олиб, ташиб кетаётганларида текширувчилар назарига тушдилар. Улар биринчи бор шундай таъқиқланган юмуш билан шуғулланганликлари учун огоҳлантирилдилар.

Бундан ташқари, ҳайвонот ва ўсимлик дунёсига у ёки бу тарзда зарар етказаётган бошқа қатор шахслар ҳам аниқланди. Уларга нисбатан маъмурий ва бошқа турдаги чоралар кўриш учун хужжатлар расмийлаштирилди.

Биргина шу сўнгги текшириш натижасида тўрт нафар фуқародан табиатга етказган зарари учун ҳаммаси бўлиб уч минг сўм ундириб олинди. Уларнинг ашаддийларига тўрт юз эллик-беш юз сўмгача жарима солинди. Ўрмончилик хўжалигида ўғирлик қилган шахснинг иши кўриб чиқиш учун туман прокурорлигига ҳавола этилди.

Биргина текширув натижасида шунча номаъқулчиликлар очиб ташланди. Аслини олганда эса улар бундан ҳам кўпроқ бўлганига шак-шубҳа йўқ. Шунинг учун туман табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси бундай текширувларни бундан буён ҳам вақти-вақти билан уюштиришни назарда тутмоқда.

М.МАҲМУДОВ.

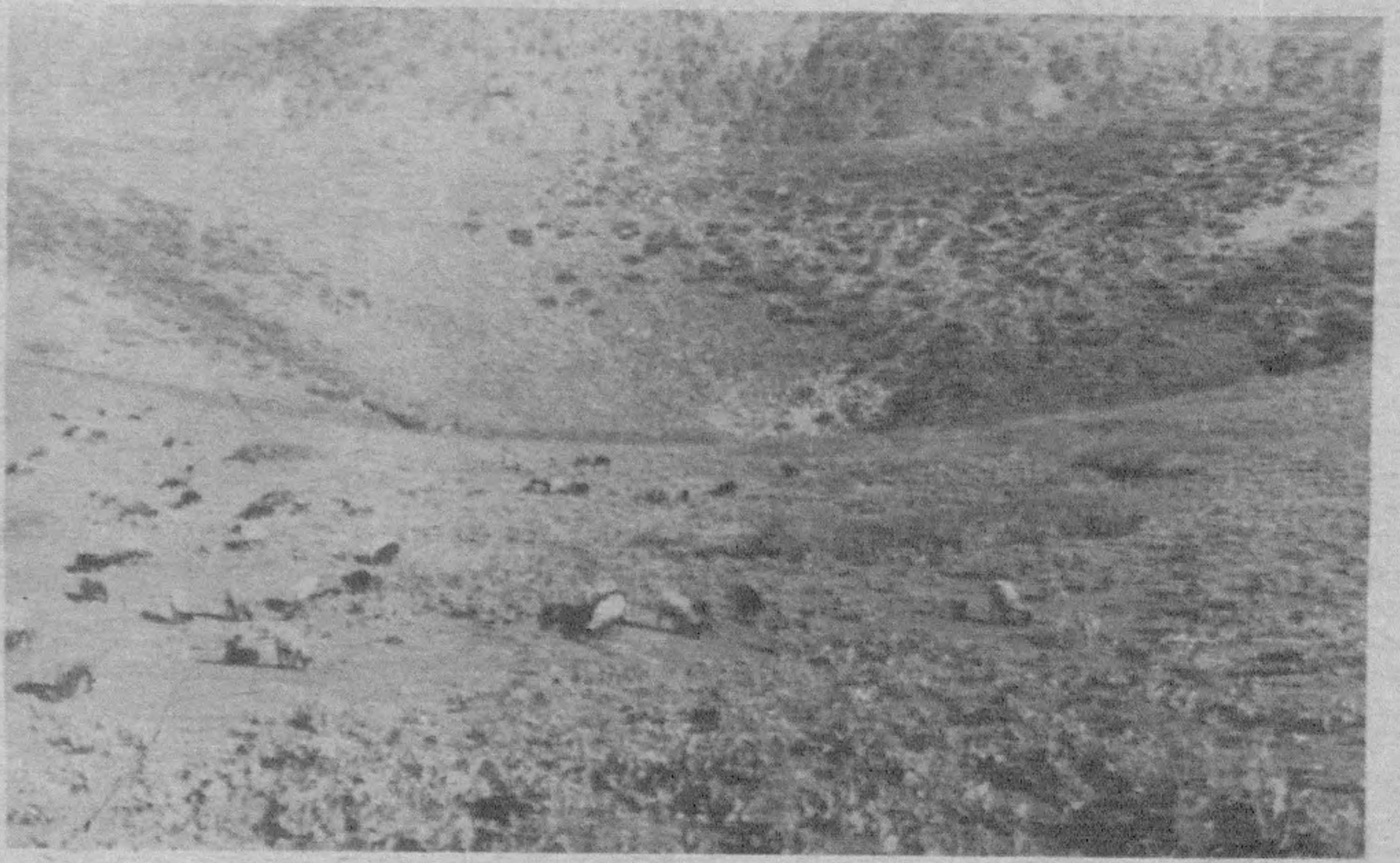

Вилоятимиз тоғларидаги воронкасимон карст ботиқларида сақланган қор туфайли ёзда ўсган кўм-кўк ўтлар яшнаб, чорвани ўзига чорлайди.

ЕР ОСТИ СУВЛАРИДАН

Вилоятимизда хўжалик эҳтиёжини ҳамда аҳолини тоза ичимлик сув билан таъминлаш учун ерости обҳаётларидан фойдаланиш кенгайиб бормоқда. Уларни оқилона ишлатиш шу куннинг муҳим вазифаси ҳисобланади. Ҳозирги вақтда шундай сув ҳавзалари анчагина бор. Чирчиқнинг ўнг ва чап соҳиллари, Чирчиқ-Келес, Оҳангарон, Оҳангарон дарёси воҳаси, Туябўғиз сув омборининг сув билан таъминлаш тизими, Пискент, Кўкорол ва Далварзин ерости сувлари ҳавзалари шулар жумласидандир.

Ҳар куни вилоятда шу ер ости ҳавзаларидан ўрта ҳисобда 3 миллион 140 минг куб метр атрофида сув олинади. Ёз ойларида эса унинг ҳажми янада кўпаяди. Ҳозирги вақтда вилоятдаги қатор йирик шаҳарлар ва туман марказлари шундай сувлар ҳисобига таъминланмоқда. Чирчиқ, Янгийўл, Олмалиқ, Оҳангарон, Бекобод, Пискент ва бошқа шаҳарлар ҳамда қатор туманлар шулар жумласидандир. Ерости сувлари аксарият кўпчилигининг сифати яхши бўлиб, «ичимлик суви» ГОСТи андозаси меёрларига жавоб беради. Тошкент ёнидаги гидрогеология экспедицияси бундай сувларнинг ҳолати устидан назорат олиб бормоқда.

Шуни айтиш керакки, сўнгги вақтларда ерости сувларининг сифати бироз ёмонлашиб бормоқда. Шунинг учун ҳам бу масала вилоят табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси коллегиясида синчиклаб кўриб чиқилди. Унда шу таъкидландики, айниқса, Чирчиқ ўнг соҳилида жойлашган ерости сувларининг ҳолати кўнгилдагидек эмас. Унга Тошкент, Ғазалкент, Чирчиқ, Янгийўл шаҳарлари саноат корхоналари салбий таъсир кўрсатмоқда. Янгийўл шаҳридаги сув ажратгичнинг ҳолати ҳам катта ташвиш туғдирмоқда. Чунки, у мураккаб экологик шароитларда жойлашган. Ундан юқорироқда қишлоқ хўжалиги экинлари экиладиган майдонлар ва дала ҳовлилари бўлиб, улардан чиқаётган оқавалар ҳам сув сифатига таъсир қилмоқда.

Бунинг устига сув ажратгичнинг асосланган санитария муҳофазаси минтақаси шу пайтгача белгиланмаган. Бевосита Янгийўлдаги тозалаш иншоотларининг чиқиндилари ҳам ерости сувларини кўп даражада ифлослантирмоқда. Шунинг учун ҳам бу ерда ерости оби-ҳаёти сифатини яхшилаш бўйича тадбирлар мажмуини амалга ошириш зарур.

Чирчиқ дарёсининг чап соҳилида жойлашган ерости сувлари ўзининг заҳиралари билан ноёб ҳисобланади. Бироқ бу ҳам ифлосланмоқда. Кейинги вақтда ўтказилган текширишлар унинг азот бирикмалари билан зарарланганлигини кўрсатди. Ваҳоланки, у хўжалик эҳтиёжлари ҳамда ичиш учун сув ажратгичлар тизимларини ривожлантиришнинг анча истиқболли йўли ҳисобланади. Шунинг учун ҳам бу ерда табиатни муҳофаза қилиш тадбирларини амалга ошириш ниҳоятда зарурдир. Корхоналар бунга амал қилишлари лозим. Чунки унинг худудида 60 га яқин йирик корхона жойлашган бўлиб, уларнинг ҳаммаси ерости сувларини ифлослантирувчи манбалар ҳисобланади.

Оҳангарон ва Туябўғиз сув ҳавзаларидаги оби-ҳаётнинг сифат таркиби кўп жиҳатдан ер устида оқаётган сувларнинг таркибига боғлиқ. Айниқса, Олмалиқ саноат минтақаси бу майдондаги ер ости сувларини кўп миқдорда ифлослантирмоқда. Далварзин ерости суви ҳавзаси эса ниҳоятда минераллашган ва қаттиқдир. Бу Сирдарёдан экинларни суғориш учун олинадиган сувларнинг ниҳоятда минераллашганлиги оқибатида содир бўлмоқда. Бу сувлар сизиб ўтиб, ерости сувларини ҳам ифлос қилмоқда.

Коллегия аъзолари ҳозирги вақтда ерости сувларидан фойдаланишда ўзибўларчиликка йўл қўйилаётганлигини алоҳида таъкидладилар. Бундай ҳавзаларнинг заҳиралари шу вақтгача аниқ белгилаб, тасдиқланмаган. Бунинг устига санитария муҳофаза қилиш минтақалари белгиланмаган. Бундай аҳвол ерости сувлари сифатига ҳам, улардан оқилона фойдаланишга ҳам ёрдам бермайди, албатта.

ОҚИЛОНА ФОЙДАЛАНАЙЛИК

Коллегияда ерости сувларининг заҳираларини аниқлаш бўйича ишларни яқин икки йилда тугатиш вазифаси Тошкент вилоят «Сувоқава» ишлаб чиқариш бирлашмаси зиммасига юклатилди. Тошкент яқинидаги гидрогеология экспедициясига эса 1995-1997 йилларда қишлоқ аҳоли манзилгоҳларини хўжалик эҳтиёжлари ва ичимлик сув билан таъминлаш меёрларини асослаш бўйича ишларни амалга ошириш таклиф қилинди. Айни вақтда ерости суви ҳавзалари ҳолати устидан назоратни янада кучайтириш лозимлиги алоҳида таъкидланди.

ОЛИМЛАР ЁРДАМИ КЕРАК

ЯНГИЙЎЛ шаҳри ва туманида табиатни муҳофаза қилиш ишлари кўлами тобора кенгайиб бормоқда.

Мутахассис таклиф қилади

Кейинги йилларда бу соҳада муайян ютуқларга эришилди. Турли хил чиқиндиларни атроф-муҳитга тарқатиш сезиларли даражада камайди. Бунга шу ҳудудда жойлашган корхоналар, ташкилотлар ва хўжаликларда экологик аҳволни яхшилашга қаратилган қатор тадбирларни амалга ошириш туфайли эришилмоқда.

Бироқ, бу соҳада эришилган натижалар хотиржамлик учун ҳеч қандай эсос бўлолмайди. Ҳали жуда кўп камчиликлар бор. Сув ва ҳавонинг мусаффолигини тўла таъминлаш учун кўп иш қилишимиз лозим. Бизнинг ҳудудий қўмитамиз хавфли гард шаклидаги ва суюқ моддаларнинг тарқалишини камайтиришни ўзининг асосий вазифаси деб ҳисобламоқда. Чунки, чиқиндиларнинг жами ҳажмида енгил органик моддалар 32 фоизни ташкил этади. Айниқса, бензин буғи катта ҳажмда ташқарига чиқарилмоқда. Биргина ёғ-мой комбинати йилига 915 тонна шундай зарарли моддани тарқатаяпти.

Афсусланарлиси шундаки, ҳозирги вақтгача бундай моддаларни ушлаб қолиш бўйича ишланмалар йўқ. Нисбатан кичик ҳажмдаги чиқиндилар тарқалишининг олдини олишга хизмат қилувчи арзон ва ихчам мосламалар ҳам етишмайди. Чиқиндиларнинг умумий ҳажмининг 38 фоизини экологик тоза ёқилғи тури ҳисобланган газнинг ёнишидан ҳосил бўладиган заҳарли моддалар ташкил этмоқда.

Биз, янгийўллик экологлар республикамиз олимларига бизнинг табиатни муҳофаза қилиш соҳасидаги муаммоларимизни ҳал қилишга эътибор беришларини ҳамда газ тозалаш қурилмаларини ишлаб чиқиш ва ўрнатишда саноат корхоналарига ҳар томонлама ёрдам беришларини илтимос қиламиз. Бу атроф муҳитни анча соғломлаштиришга, энг муҳими кишилар саломатлигига ижобий таъсир қилган бўлур эди.

Г. АСЕДОВА,
Янгийўл худудий табиатни муҳофаза қилиш қўмитасининг етакчи мутахассиси.

Ёшликдан меҳр уйғотайлик

ҲАМКОРЛИГИМИЗ МУСТАҲКАМЛАНМОҚДА

ЁШ АВЛОДНИНГ экологик тарбияси шу куннинг долзарб муаммоларидан бири бўлиб қолмоқда. Ёшларда табиатни авайлаб-асраш кўникмаларини ҳосил қилиш муҳим аҳамиятга эгадир

Шунинг учун ҳам вилоят халқ таълими бошқармаси, вилоят ўқитувчи ходимларнинг малакасини ошириш институти ҳамда вилоят табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси бу муҳим ишда ўзаро ҳамкорликни йил сайин кучайтириб бормоқдалар. Бу ҳамкорликка бундан деярли тўрт йил илгари асос солинган эди. Махсус ишчи гуруҳи ташкил этилди ва ишлаб турибди. Унинг таркибида экологлар қатори халқ таълими ходимлари, педагог олимлар ҳам бор.

Мактаб ўқувчиларини экологик тарбиялаш ва уларга шундай таълим бериш бўйича амалга оширилаётган ишлар тобора турли-туман ва мазмунли бўлаяпти. Бу соҳада яхши натижаларга эришган мактабларнинг тажрибаси ўрганилиб, умумлаштириляпти, «Табиат ва болалар» рисоласи нашр этилди. Янгийўл, Ангрен шаҳарларида махсус синфлар жиҳозланди ҳамда экологик мавзу бўйича дастурлар ишлаб чиқилди. Мактабларда қатор фанлардан дарс бериш табиатни муҳофаза қилиш фаолияти билан бирга ўтказилмоқда.

Айни вақтда ўқитувчиларнинг малакасини оширишга алоҳида эътибор берилмоқда. Улар табиатни муҳофаза қилишнинг кенг билимлари билан қуроллантириляпти. Бунинг учун махсус курслар ташкил этилиб, уларда машғулотлар олиб борилмоқда. Вилоят мактабларида синфдан ташқари ишларни уюштиришда экологик мавзу бўйича машғулотларни олиб бориш юзасидан курслар ўтказилди. Мактаб директорлари учун экологик тарбия бўйича «Давра суҳбати» уюштирилди.

Вилоятнинг кўпгина шаҳарлари ва туманларида болаларнинг экологик клублари ишлаб турипти. «Яшил ва зангори патрул» отрядлари сони ҳам кўпайиб бормоқда. Улар сув, тупроқ, ўсимликларнинг ҳолатини ўрганиш билан шуғулланмоқда ва бу соҳада амалий кўникмалар ҳосил қилишмоқда. Чиноз туманида «Экологик сўқмоқ» мавзуида машғулотлар қизиқарли ўтмоқда. Махсус йўналишда бўлган юришда 5 та жойда тўхталиб, табиат қўйнида ўқувчилар билан махсус экологик машғулотлар ўтказилади. Чунончи, Мингчинор боғида болалар Ўзбекистонда ўсадиган дарахтлар ва буталар навлари билан таништирилади. Чирчиқ дарёси ирмоғида сувда яшовчи ҳайвонлар таркиби ва ҳаёти ўрганилади. Жамоа хўжалиги экинзорида эса қишлоқ хўжалик ишлари ҳақидаги суҳбатларни тинглайдилар.

Бекобод туманида ёш табиатшунослар чигитнинг янги навларини экиш билан шуғулланмоқдалар. 38-мактабдаги табиат музейини вилоятимиз фахри десак ҳам муболаға қилмаган бўламиз. Унга республикада хизмат кўрсатган ўқитувчи К. Зокиров раҳбарлик қилмоқда.

Вилоят шаҳарлари ва туманларида ҳокимликлар, жамоат ташкилотларининг фаол иштироки билан экологик таълим бўйича кўрик-танловлар ўтказиш яхши анъана бўлиб қолди. Бундай йиғинларда тўпланган тажриба ўртоқлашилади, ёшларни экологик тарбиялаш бўйича олдинда турган муҳим вазифалар белгилаб олинади.

Ҳар йили ўқув йили охирида мактаб ўқувчиларига экологик таълим бериш ва тарбиялаш бўйича тўпланган тажрибани ўзаро алмаштириш юзасидан илмий-амалий конференциялар ўтказилмоқда. Бундан ташқари «Табиат ва болалар» кўргазмаси уюштириляпти. Унда болаларнинг табиатни муҳофаза қилишга қаратилган турли ишлари намойиш қилинади. Бу йил тўртинчи вилоят конференцияси Чиноз туманида бўлиб ўтди. Унда вилоят шаҳарлари ва туманларидаги ёшларни экологик тарбиялаш бўйича яхши натижаларга эришган мактаблар, ўқитувчилар қатнашдилар. Улар билан бирга ўқувчилар ҳам иштирок этишди. Ангренда корхоналар, ташкилотлар раҳбарлари табиатни муҳофаза қилишда қатнашаётган ўқувчилар билан давра суҳбати ўтказдилар. Шундай тадбирлар ўқувчилар ўртасида ҳам табиат жонкуярларининг кўпайишига туртки бўлмоқда.

Болаларда жонажон ўлкамиз табиатига меҳр-муҳаббат, уни асрабавайлаш кўникмаларини ҳосил қилиш ва мустаҳкамлаш ниҳоятда катта аҳамиятга молик бўлган ишдир. Унинг таъсирчанлигини ошириш учун ҳамкорлигимизни янада кучайтирамиз.

О. ТОЖИЕВ,
вилоят халқ таълими бошқармаси бошлиғи.
Д. МАЛИКОВА,
вилоят ўқитувчи ходимлар малакасини ошириш институти ректори.

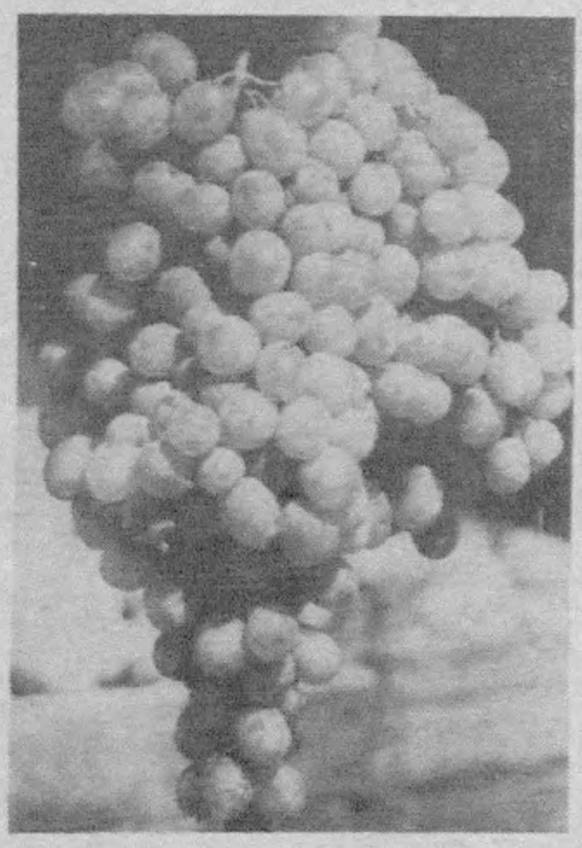

КОРХОНА БОҒИДА ПИШИҚЧИЛИК

ЎРТАЧИРЧИҚ паррандачилик фабрикасининг деҳқончилик цехи — боғ ва экинзорлари барпо этилганига бир неча йил бўлди. Бўз ерларда ташкил этилган боғ муттасил кенгайтириб бориляпти. Атрофдаги бекор ётган ер майдонларига сув келтириб ўзлаштириляпти. Шу туфайли ҳозирги вақтда корхона жамоаси учун қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириладиган бу майдон ўлчами саккиз гектарга етди.

БУ ерда экилган турли хил мевали дарахтлар ҳосилга кирди. Ҳозирги вақтда корхона ишчи-хизматчилари дастурхонига ҳар куни боғда етиштирилган олма, олхўри, шафтоли ва бошқа ноз-неъматлар, кўкатлару резаворлар, сабзавот маҳсулотлари етказиб берилмоқда. Улар бозордагидан анча арзон нархларда сотиляпти.

М. СОБИРОВ.

АКВАРИУМДА... ТУХУМ ЁРДИ

БУ ВОҚЕА ёзда Зангиота туманидаги «Туркистон» жамоа хўжалигида рўй берди.

Мен ҳайдовчи Алимжон билан далага сайр қилгани чиқмоқчи бўлдик. Енгил машинада дала ёқалаб кетаётган эдик, силос учун экилган маккажўхори ёнига етганда машинамиз кичкина ариққа тушиб, ботиб қолди. Ариқда сув бор эмасми, ҳар газ берганда машина ғилдираги чуқурроқ бота бошлади. Ўт ўриш учун ҳеч нарсамиз йўқ. Қамиш юлсак қўлни қирқади. Юмшоқ ўт қидириб, жўхоризор этагига тушдик.

Бир амаллаб бир боғ ўт юлиб, қамиш оралаб кетаётсак, бир тустовуқ оёғимиз тагидан учиб чиқди. Қарасак, шундоқ ёнимизда тустовуқнинг ини. Учта тухуми бор экан. Биз ўша жойга белги қўйиб, атрофидаги ўт-ўланни кўтариб ўраб қўйдик-да, машинамиз олдига келдик. Машинани чиқариб манзил томон жўнадик. Орадан ўн беш кун ўтди. Ўша тустовуқ нима бўлди экан, деб яна далага чиқдик.

Комбайн жўхорини силосга ўраётган экан. Комбайннинг ғилдираги шундоққина тустовуқ ини ёнидан ўтибди. Ҳайриятки, босмабди. Нима қилиш керак? Бироздан сўнг жўхори ўрилган жойга даладаги сигирларни боққани олиб келишади. Ўшанда моллар ҳали очилмаган тустовуқ тухумини босиб олиши мумкин. Нима қилиш керак?

Маслаҳатлашиб, тухумга қўлимизни текизмасдан ини билан кўтариб машинага олиб келдик. Уйда аквариум сувини тўкиб, уни тозалаб, ин билан учта тухумни қўйиб, чироқ ёқиб иссиқ қилдик. Икки кундан кейин иккита тустовуқ жўжаси тухум ёриб чиқди. Биттаси палағда бўлиб қолган экан. Паррандаларга тариқ ва бошқа дон бериб боқдик. Ҳозир тустовуқ боласи катталашиб, бемалол учадиган бўлиб қолди. Кейинчалик уларни ўша ини бор жойга қўйиб юбормоқчимиз. Тустовуқни онаси ўз боласини topармикин? Бизни шу ташвишлантирмоқда.

У. КАРИМОВ,
Зангиота туманидаги 10-мактаб ўқитувчиси.

Ҳар тўғрида

ЎРГИМЧАКЛАРНИНГ ЯНА БИР СИРИ

● АЙРИМ ўргимчак турларининг ҳаракати ҳамон энтомолог-ҳашаротшунос олимлар учун жумбоқ бўлиб қолмоқда.

Ўргимчак тўри қанчалик билинмаса, унга шунчалик кўп ҳашарот, яъни емиш илиниши мумкиндек туюлади. Бироқ тадқиқотчилар тўрлар айрим жойларининг қалинроқ тўқилишига эътибор бердилар. Бундай қилиш ўргимчакка нима учун керак бўлиб қолдийкин? Карнелли дорилфунуни (АҚШ) олимларининг фикрича, ўргимчаклар қушлар тўрни дарҳол сезишлари ва уни четлаб ўтишлари, бу билан тўр зарар кўрмаслиги учун шундай қилар экан. Тўрдаги қалинлашган жойларни уни четлаб ўтишга интиладиган ҳашаротлар ҳам сезади. Бу, аввало ўргимчакларнинг энг ёқимли овқати — капалакларга ҳам тегишлидир. Капалаклар шундай тўрлар олдида йўналишини кескин ўзгартиришини олимлар кўп кузатишган. Ўргимчакларга машаққат билан тўқилган тўрлардан маҳрум бўлгунча бир неча капалакларни йўқотиш афзалроқ бўлса керак. «Нэшнл уайлдлайф» журнали шу ҳақда ёзади.

ҲАЙВОНЛАР ШОҲИ КИМ?

● БЕГЕМОТЛАР бир қарашда лоқайд, беғам, тепса тебранмайдиган ҳайвонга ўхшайди. Уни ҳайвонот боғида кўрган ҳар бир кишида шундай фикр туғилиши мумкин.

Аммо, табиий шароитларда у умуман бошқача бўлади, чунки, яшаш учун тинмай курашишга тўғри келади. Бегемотлар бу йўлда жуда довюрак бўлади. Ҳатто, ҳайвонот оламининг шоҳи деб ҳисобланувчи шер ҳам унга ташланишдан ўзини тияди, чунки, сувга тортиб кетишидан ҳайиқади. Польшада нашр этиладиган «Свят илодкс» газетасининг гувоҳлик беришича, яқинда бегемотга дарёга яшириниб ўлжа пойлаб ётган акула ҳужум қилган. Акуланинг узунлиги бир ярим метр бўлишига қарамай, бегемот уни бир зумда қирғоққа чиқариб олган ва денгиз ваҳшийсини мажақлаб ташлаган.

АХЛАТ — ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯ МАНБАИ

● МАЪЛУМ бўлишича, ахлат уюмларидан электр энергияси ҳосил қилиш учун фойдаланиш мумкин экан. Ҳа бунинг ҳайрон қоларли томони йўқ. Уни амалда исбот қилишди.

АҚШнинг Пенсильвания штатидаги Ланкастер округида шунга эришдилар. Ахлатни ёқиш ва бир йўла 15 мингта уй учун электр энергияси етказиб беришга мўлжалланган печга ёқиш учун ёқилғи тўла олинмайдиган бўлгач илгари тўпланган ва кўмиб ташланган ахлат уюмларини ёқиш билан ёқилғи камоматини тўлдиришга қарор қилдилар.

Экскаватор ёрдамида қазиб олинган ахлат тупроқни ажратиб ташлайдиган центрафуга орқали ўтади ва печга узатилади. Шундай қилиб, қазиб олинаётган ахлатнинг 60 фоизидан фойдаланиш мумкин. Ахлатни ёқиб электр энергиясини ҳосил қилиш ҳар ҳафтада округга салкам 4 минг доллар фойда келтирмоқда. Энг муҳими, кўмиб ташланган ахлатхоналар ҳажми 70 фоиз камайди, деб ёзади «Труд» газетасида берилган хабарда.

ХИТОЙ ДЕВОРИДАН ҲАМ УЗУН

● ХИТОЙ девори ўтмишнинг ажойиб иншоотларидан бири ҳисобланади. У ноёблиги билан инсониятни неча асрдан бери лол қолдириб келмоқда. Кўчманчилардан мамлакатни муҳофаза қилиш мақсадида барпо этилган бу девор, айниқса, ўзининг узунлиги билан машҳурдир. Айрим маълумотларга кўра унинг бу ўлчами тахминан беш минг километрга боради.

Эндиликда маълум бўлишича, курраи заминимизда бундан ҳам узунроқ иншоот бор экан. Бу Австралияда барпо этилган симли девордир. Ёввойи динго итларининг ҳуружидан чорвани ҳимоя қилиш мақсадида яратилган бу иншоотнинг узунлиги салкам 6 минг километрга боради. Мамлакатнинг учта штатидан ўтувчи бу симли деворни ўтган асрда, аниқроғи, 1880 йиллардан бери қуришади. Шуниси қизиқки, бу иншоот коинотдан ҳам яққол кўриниб туради, деб ёзади «Интернэшнл уайлдлайф» журнали.

Африка жанубидаги филларнинг қирилиб кетиш хавфи кучаймоқда.

Ушбу саҳифа материалларини вилоят табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси ва «Тошкент ҳақиқати» ходимлари тайёрлашди.

ДУШАНБА, 31

ЎзТВ I

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Янгиликлар.
18.10 Мультфильм.
18.20 "Ёшлик" студияси. "Тафаккур".
18.55 Футбол шарҳи.
19.05 "Хазинамиз таянчи".
19.25 Эълонлар.
19.30 "Ахборот" (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 Фортепьяно куйлари. Наргиза Пўлатхонова.
20.20 "Ҳамшаҳарлар".
20.40 Оқшом эртаклари.
20.55 Эълонлар.
21.00 "Ахборот".
21.25 Эълонлар.
21.30 Мунозара оқшоми. "Ислоҳот, миллий қадриятлар".
22.00 ЎзТВ хазинасидан. Пиримкул Қодиров. "Бобур". Видеофильм. 6-қисм.
23.20 Эълонлар.
23.25 Футбол. Ўзбекистон чемпионати. "Навбаҳор" (Наманган) — "Атласчи" (Марғилон).
00.10 — 00.35 "Ахборот".

ЎзТВ II

"Тошкент" студияси таништиради:
18.30 Болалар учун. "Кўзмунчоқ".
19.00 "Деҳқон ҳиммати".
19.30 "Кимга қанақа?".
20.15 "Спорт-тайм".
20.45 — 22.00 "Қадимги шўхликлар". Бадиий фильм.

ЎзТВ III

РОССИЯ ЖАМОАТЧИЛИК ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
18.10 — 20.40
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
20.40 — 00.35

ЎзТВ IV

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
17.10—18.40 Туркия телевидениеси.
*
18.40 "Мультькарусель".
18.55 "Тадбиркорлар мактаби".
19.15 "Байрамали". Телефильм.
19.30 "Ахборот" (рус тилида).
"ОМАД" таништиради:
19.50 Эълонлар.
19.55 "Санта-Барбара". Телевизион бадиий фильм.
20.45 Жаҳон географияси.
21.35 Эълонлар.
21.40 Видео — "О".
23.20 Эълонлар.
23.25 "Курьер".
23.45 "...яна об-ҳаво ҳақида".
23.55—00.05 "Постфактум".

СЕШАНБА, 1

ЎзТВ I

6.00 — 8.00 "Ассалом, Ўзбекистон". Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
8.00 П. Қодиров. "Бобур". Видеофильм. 6-қисм.
9.20 Немис тили.
9.50 "Ёшлик" студияси. "Оқар дарёлар".
10.30 "Болалар меҳмонхонаси".
11.00 "Олтин диёр". Кинодастур.
11.40—13.40 "Умидлар йили". Видеоканал.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Янгиликлар.
18.10 Болалар учун. "Қўғирчоқлар — менинг дўстларим".
18.40 "Ишбилармон".
18.55 Амир Темур таваллудининг 660 йиллиги олдидан. "Соҳибқирон даҳоси".
19.25 Эълонлар.
19.30 "Ахборот" (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 "Ўзбектелефильм" кўрсатади: "Дўппи".
20.05 "Ўзбекистон, ўргилай". Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Тоштемир Шарипов.
20.40 Оқшом эртаклари.
20.55 Эълонлар.
21.00 "Ахборот".
21.25 Эълонлар.
21.30 Мунозара оқшоми. "Иқтисодий ислоҳотлар — журналистлар назарида".
22.00 ЎзТВ хазинасидан. Пиримкул Қодиров. "Бобур". Видеофильм. 7-қисм.
23.20 Эълонлар.
23.25 — 23.50 "Ахборот".

ЎзТВ II

"ОМАД" таништиради:
18.30 "Мультфейерверк".
19.00 "Табиат дунёси".
19.50 "Хусусийлаштириш: қадам-бақадам".
20.10 "Тропиканка". Телесериал (Бразилия).
21.00 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва Эълонлар.
21.25 Видеогид.
21.40 "Теле-ателье-шоу".
21.55 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва Эълонлар.
22.35 —00.15 "Кинонигоҳ".

ЎзТВ III

РОССИЯ ЖАМОАТЧИЛИК ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
6.30 — 8.00
***
18.10 — 20.45
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
20.45 — 23.50

ЎзТВ IV

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
17.10—18.45 Туркия телевидениеси.
*
18.45 "Мультькарусель".
19.00 "Акс-садо".
19.30 "Ахборот" (рус тилида).
19.50 "Ҳаракатда баракат".
20.20 "Пурвиқор тоғлар диёри". Швейцариянинг миллий байрамига бағишланади.
21.05 "Дурдаршн" телекомпаниясининг кўрсатувлари.
22.05 "Бизнен мирас" (татар тилида).
22.45 "Би-Би-Си" янгиликлари.
22.55 "Соккер-клуб".
23.40—23.50 "Си-Эн-Эн" янгиликлари.

ЧОРШАНБА, 2

ЎзТВ I

6.00 — 8.00 "Ассалом, Ўзбекистон!". Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
8.00 П. Қодиров. "Бобур". Видеофильм. 7-қисм.
9.20 Алифбо сабоқлари.
9.50 "Ёшлик" студияси. "Талабалик йилларим".
10.30 "Тараққиёт".
11.00 "Болангиз мактабга тайёрми?".
11.30 — 13.30 "Биз танлаган йўл". Видеоканал.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Янгиликлар.
18.10 Мультфильм.
18.20 Болалар учун. "Кувноқ дақиқалар".
18.40 Спорт хабарномаси.
18.55 "Биздан озод ва обод Ватан қолсин".
19.25 Эълонлар.
19.30 "Ахборот" (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 Ижодкор хонадонида. "Раҳмат Файзийни эслаб...".
20.40 Оқшом эртаклари.
20.55 Эълонлар.
21.00 "Ахборот".
21.25 Эълонлар.
21.30 Истиқлол ва истиқбол. "Хирмон тўлиб тўкилди дон".
22.00 "Бир жуфт қўшиқ". Юлдуз Усмонова.
22.20 ЎзТВ хазинасидан. Пиримкул Қодиров. "Бобур". Видеофильм. 8-қисм.
23.40 Эълонлар.
23.45 — 00.10 "Ахборот".

ЎзТВ II

"Тошкент" студияси таништиради:
18.30 "Ўзим ҳақимда...".
19.30 "Жонли тил".
20.00 "Шоҳсупа сари".
20.30 "Саломатлик — туман бойлик".
21.15 "Тошкент оқшомида".
22.15 — 23.55 "Кинематограф".

ЎзТВ III

РОССИЯ ЖАМОАТЧИЛИК ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
6.30 — 8.00
***
18.10 — 20.45
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
20.45 — 23.35

ЎзТВ IV

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
17.10—18.45 Туркия телевидениеси.
*
18.45 "Мультькарусель".
19.00 "Вариацияли мавзу".
19.30 "Ахборот" (рус тилида).
"ОМАД" таништиради:
19.50 Эълонлар.
19.55 "Санта-Барбара". Телевизион бадиий фильм.
20.45—23.45 "СПОРТ ҚИТЪАСИ".

ПАЙШАНБА, 3

ЎзТВ I

6.00 — 8.00 "Ассалом, Ўзбекистон!". Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
8.00 П. Қодиров. "Бобур". Видеофильм. 8-қисм.
9.20 "Ёшлик" студияси. "Бир ўлкаки...".
10.20 "Кашф этилаётган имкониятлар".
10.50 "Қизил Ярим ой шуъласи".
11.20 — 12.25 "Эй, ковбойлар!". Бадиий фильм.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.

ҲАФТАЛИК TV ТВ TV КЎРСАТУВЛАР

18.00 Янгиликлар.
18.10 Истиқлол ва истиқбол. "Маҳалламиз болалари".
19.10 "Осойишталик посбонлари".
19.25 Эълонлар.
19.30 "Ахборот" (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 "Фарғона тадбиркорлари".
20.20 "Юзма-юз".
20.40 Оқшом эртаклари.
20.55 Эълонлар.
21.00 "Ахборот".
21.25 Эълонлар.
21.30 Бевосита мулоқот. "Олий таълим ривожланишида".
22.10 "Жоним эрурсан". Шоир Камтар қўшиқлари.
23.00 ЎзТВ хазинасидан. Пиримкул Қодиров. "Бобур". Видеофильм. 9-қисм.
00.20 Эълонлар.
00.25 — 00.50 "Ахборот".

ЎзТВ II

"ОМАД" таништиради:
18.30 "Омад" тақвими.
18.35 "Кўнгил".
18.40 "Муҳаббатга ошно қалблар".
19.00 "Теле-ателье-шоу".
19.10 Видео янгиликлари.
19.30 "Тропиканка". Телесериал (Бразилия).
20.20 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва Эълонлар.
21.05 — 22.45 "Кинонигоҳ".

ЎзТВ III

РОССИЯ ЖАМОАТЧИЛИК ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
6.30 — 8.00
***
18.10 — 20.45
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
20.45 — 00.30

ЎзТВ IV

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
17.10—18.45 Туркия телевидениеси.
*
18.45 "Мультькарусель".
19.00 "Ўзбекистон: ҳамкорлик йўлидан".
19.30 "Ахборот" (рус тилида).
19.50 "Дурдаршн" телекомпаниясининг кўрсатувлари.
20.50 "Мозийдан ёғдулар".
21.30 — 22.20 "Муҳофаза". Адвокатларнинг телевизион клуби.

ЖУМА, 4

ЎзТВ I

6.00—8.00 "Ассалом, Ўзбекистон!". Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
8.00 П. Қодиров. "Бобур". Видеофильм. 9-қисм.
9.20 Немис тили.
9.50 Болалар учун. "Эртаклар — яхшиликка етаклар".
11.00 Дутор ва танбур таронолари.
11.30 "Ўзкинохроника" студиясининг ҳужжатли фильмлар дастури.
12.20—13.00 "Ёшлар ва замон".
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Янгиликлар.
18.10 Мультфильм.
18.20 "Жараён".
18.45 "Футбол майдонларида".
19.05 "Туркистон — умумий уйимиз".
19.25 Эълонлар.
19.30 "Ахборот" (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 Мумтоз мусиқа кечаси.
20.40 Оқшом эртаклари.
20.55 Эълонлар.
21.00 "Ахборот".
21.25 Эълонлар.
21.30 Истиқлол ва истиқбол. "XXI аср бўсағасида".
22.00 ЎзТВ хазинасидан. Пиримкул Қодиров. "Бобур". Видеофильм. 10-қисм.
23.20 Эълонлар.
23.25 — 23.50 "Ахборот".

ЎзТВ II

"Тошкент" студияси таништиради:
18.30 "Дунё болалари".
19.00 "Бу бўстон аро...".
19.30 "Самарали изланишлар".
20.00 "Билиб қўйган яхши".
20.25 "Бизнес-академия".
20.50—21.30 "Киносаёҳатчилар клуби" — бизнинг меҳмонимиз".

ЎзТВ III

РОССИЯ ЖАМОАТЧИЛИК ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
6.30 — 8.00
***
18.10 — 20.45
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
20.45 — 01.05

ЎзТВ IV

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
17.10—18.40 Туркия телевидениеси.
*
18.40 "Мультькарусель".
18.55 "Эсдалик учун дастхат".
19.20 "Баргузин ёзи". Телефильм.
19.30 "Ахборот" (рус тилида).
19.50 "Ҳамкорликнинг янги уфқлари".
"ОМАД" таништиради:
20.15 Эълонлар.
20.20 "Санта-Барбара". Телевизион бадиий фильм.
21.10 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва Эълонлар.
21.30 "Автосалон".
21.50 "Кулгига нима етсин".
22.20 Эълонлар.
22.25 "Даракчи".
22.35 Эълонлар.
22.45—00.25 Видео — "О".

ШАНБА, 5

ЎзТВ I

6.00—8.00 "Ассалом, Ўзбекистон!". Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
8.00 П. Қодиров "Бобур". Видеофильм. 10-қисм.
9.20 Болалар учун. "Санъат ғунчалари".
10.00 "Ўзингни эр билсанг".
10.45 "Жаҳон бунёдини сўз узра қурган". Хоразм ёзма адабий ёдгорликлари.
11.30 "Ёшлик" студияси. "Гафур, Ҳамза ва бошқалар...".
12.30 "Олимпиадани кўзлаб".
12.50 "Суянч".
14.00—15.15 "Ўзгалар бахти". Бадиий фильм.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Мультфильм.
18.15 "Сирли сандиқ". Телевизион ўйин.
19.15 Спорт хабарномаси.
19.25 Эълонлар.
19.30 "Ахборот" (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Хожиакбар Ҳамидов куйлайди.
20.30 "Ўзбекистон янгиликлари" (инглиз тилида).
20.40 Оқшом эртаклари.
20.55 Эълонлар.
21.00 "Ахборот".
21.25 Эълонлар.
21.30 "Санъат усталари". Халқ артисти Сора Эшонтўраева.
22.30 "Ўзбекистон янгиликлари" (инглиз тилида).
22.40 Эълонлар.
22.45 "Тунги ёғду". Дам олиш кинодастури.

ЎзТВ II

"ОМАД" таништиради:
9.00 "Мультфейерверк".
9.30 "Табиат дунёси".
10.20 "Хусусийлаштириш: қадам-бақадам".
10.40 "Тропиканка". Телесериал (Бразилия).
11.30 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва Эълонлар.
11.55 Видеогид.
12.15 "Теле-ателье-шоу".
12.25 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва Эълонлар.
13.05 "Кинонигоҳ".
14.45—18.30 "СПОРТ ҚИТЪАСИ".
*
"Тошкент" студияси таништиради:
18.30 Болалар учун. "Табассум".
19.10 "Антенна".
19.40 "Янги иқтисод".
20.10 "Пульс". Хабарлар.
20.25 "Менинг кўчам".
20.40 "Хонадонингиз осойишта бўлсин!".
21.40 "Ҳар соҳадан бир шингил".
22.00—23.40 "Кинематограф".

ЎзТВ III

РОССИЯ ЖАМОАТЧИЛИК ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
17.25 — 20.45
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
20.45 — 23.55

ЎзТВ IV

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
10.00 "Мюзик-холл".
10.30 Болалар учун фильм. "Сузавер, кемача".
11.40—12.00 "Булоқлар кўз очганда".
* * *
17.10—18.40 Туркия телевидениеси.
*
18.40 "Мультькарусель".
18.55 "Мамлакатлар, воқеалар, одамлар".
19.20 "Москва тонги". Телефильм.
19.30 "Ахборот" (рус тилида).
19.50 "Монитор-Осиё".
20.35 "Би-Би-Си" янгиликлари.
20.45 "Рангинкамон".
21.25 "Бу ажиб дунё".
21.45—21.55 "Си-Эн-Эн" янгиликлари.

ЯКШАНБА, 6

ЎзТВ I

6.00—8.00 "Ассалом, Ўзбекистон!". Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
8.00 "Камалак". Болалар учун кинодастур.
9.30 "Шоҳруҳ" клуби.
10.00 "Ватанимга хизмат қиламан".
11.00 "Цирк! Цирк! Цирк!".
11.50 "Қўшиқларим сизга армуғон".
12.20 "Сирли сандиқ". Телевизион ўйин.
13.20—14.05 "Қишлоқ ҳаёти".
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Болалар учун. "Қўшиғим, жон қўшиғим".
18.45 Биринчи Марказий Осиё ўйинлари олдидан.
19.05 "Ойнаи жаҳонда...".
19.25 Эълонлар.
19.30 "Ҳафтанома" (рус тилида).
20.00 Эълонлар.
20.05 Ўзбекистон халқ артисти Хайрулла Лутфуллаев концерти.
20.55 Эълонлар.
21.00 "Ҳафтанома".
21.30 Эълонлар.
21.35 "Тимсол" видеоканали.
23.05 Футбол. Ўзбекистон чемпионати. "Пахтакор" — "Политотдел".
23.50 Эълонлар.
23.55—00.25 "Ҳафтанома".

ЎзТВ II

"ОМАД" таништиради:
10.00 "Омад" тақвими.
10.05 "Кўнгил".
10.10 "Муҳаббатга ошно қалблар".
10.30 "Теле-ателье-шоу".
10.40 Видео янгиликлари.
11.00 "Тропиканка". Телесериал (Бразилия).
11.50 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва Эълонлар.
12.35—14.15 "Кинонигоҳ".
***
17.00 "Совға".
17.30 Жаҳон географияси.
18.20 Эълонлар.
18.25 Видео — "О".
20.05 Эълонлар.
20.10 "Курьер".
20.30 "...яна об-ҳаво ҳақида".
20.40 "Постфактум".
20.50 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва Эълонлар.
21.10 "Компьютер — Осиё".
21.40 "Кулгига нима етсин".
22.05 Эълонлар.
22.10 "Даракчи".
22.20 Эълонлар.
22.25—00.05 Видео — "О".

ЎзТВ III

РОССИЯ ЖАМОАТЧИЛИК ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
17.20 — 21.50
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
21.50 — 24.00

ЎзТВ IV

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
9.00 "Эй! Тонгингиз хайрли бўлсин!". Мультфильм.
9.40 "Жонли сайёра".
10.00 "Коллекция".
10.20 "Менинг кўчам".
10.35 "Эртакларнинг сеҳрли олами".
12.15—12.25 "Ўзбекистон янгиликлари" (инглиз тилида).
* * *
17.10—18.45 Туркия телевидениеси.
*
18.45 "Мамлакатлар, воқеалар, одамлар".
19.10 "Подиум".
19.30 "Ҳафтанома" (рус тилида).
20.00 "Дурдаршн" телекомпаниясининг кўрсатувлари.
21.00 "Глобус".
21.40 "Би-Би-Си" янгиликлари.
21.50 "Ташрифлар ва таклифлар".
22.10 "Бу ажиб дунё".
22.30—22.40 "Си-Эн-Эн"

● Бу — қизиқ!

ВАБО ОЛМАДАН ҚЎРҚАДИ

Англиялик шифокор Жон Раунд қизиқарли фикр билан чиқди. 1854 йилда вабо Англиянинг ички худудларида кенг тарқалган эди. Бироқ Герфордшир қишлоғи унинг исканжасига тушмади: бу ерда бирор киши ҳам вабога мубтало бўлмади.

Унинг сабабини тушунтириш унча қийин бўлмади. Чунки, бу қишлоқда яшовчилар мевалар етиштириш ва олма шарбати ишлаб чиқариш билан шуғулланадилар. Худди шу ерда кишилар олма пўстини арчмасдан тановул қилишади. Бу билан унинг пўсти таркибидаги дармондориларни ҳам тановул қилишган. Худди шу дармондорилар кишиларни вабо касаллигига чалинтирмаган. Англия газетаси «Дейли экспресс» шу ҳақда ёзади.

ШИФОКОРЛАР ҲАМ ҲАЙРОН

Шанхай шифокорларининг ёш йигит Чан ҳақиқатан ҳам ноёб кўриш қоблиятига эга экан, деган хулосага келишдан бошқа иложлари қолмади.

Илмий маслаҳатдан олдин йигитнинг ҳамқишлоқлари унинг бундай ғаройиб қобилияти намойишининг бир неча бор гувоҳи бўлишган эди. Чан тим қоронғи хонада ҳам ҳар қандай буюмни бемалол топарди. Уни текширтириш учун шаҳарга, мутахассислар ҳузурига юборишди. Шифокорлар йигитнинг кўришида ҳеч қандай четга оғишлар бўлмаганлигини қайд қилдилар. Қишлоқда «мушук кўзли» деб ном олган Чан тунда ҳам худди кундузгидай кучли кўриш қобилиятига эга эканлигини таъкидладилар. Унинг бундай қобилияти асосларини шифокорлар ҳам айтиб беролмаяптилар, деб ёзади «ЧиП» журнали».

ЛИМОН БЎЛАГИДАН ЧОЙ ҲИДИ КЕЛАДИ

ПАРАГВАЙДАГИ фирмаларнинг бири кўп вақтлардан бери лимон устида турли тажрибалар ўтказиш билан шуғулланади. Бундан мақсад йирик ва гўштдор, зараркунандаларга нисбатан чидамли, узоқ вақт сақланишга ва ташишга мос лимон навларини яратишдир. Бу йўлда муайян натижаларга ҳам эришилмоқда.

Яқинда фирма лимоннинг ўзи чиқарган гибрид навларини намойиш қилди. Бу меваларнинг бурчаклари узунлиги 15 сантиметр бўлиб, кубик шаклидадир. Унинг тузилиши ҳамманинг диққатини ўзига тортди. таъми ҳам ҳар хил, ундан гармдори, банан, нон, чой ва бошқа шу каби маҳсулотларнинг ёқимли иси келади, деб ёзади Франциянинг «Юманите» газетаси.

● Янги номлар

ТЕШАОЙ ҚИЁФАСИДАГИ ЛОЛАХОН

Мен Лолахоннинг таклифи билан Ҳамза театрида бўлган эдим. Ўша кунларда театр ижодкорлари «Уфқ» спектаклининг премьерасини намойиш этишаётган экан. Дарвоқе, мен юқорида қайд этганим ёш актриса Лола Элтоева Ҳамза номидаги ўзбек давлат академик драма театрининг етакчи ижодкорларидан бири. Негадир Лолахон доимо менинг кўз ўнгимда «Масхарабоз» фильмидаги Тешаой бўлиб гавдаланаверади.

— Лолахон, сиз «Масхарабоз» фильмига қандай кириб қолдингиз: тасодифий ҳолми бу ёки...

— Мени бу фильмга Шароф аканинг ўзлари таклиф қилгандилар. Уларнинг айтишича, кўп вақт менинг ижодимни кузатиб юрган эканлар. Ўзлари режиссерлик қилган «Масхарабоз» фильмида мени синаб кўрмоқчи бўлибдилар. Бир куни уйга қўнғироқ қилиб, мени 5-студияга чақиришди. Эртаси куни бордим. Ана шу фильм суратга олиниш арафасида экан. Кўп ўтмай Шароф Бошбеков ҳам келиб қолдилар. Менга Масхарабоз қиз — Тешаой ролини топширдилар. Шундай қилиб сочимни иккита қилиб ўриб, шим кийиб, масхарабоз қиз бўлиб суратга тушдим.

— Саҳнага кириб келишингиз ҳақида сўзлаб берсангиз?

— Актриса бўлиб етишишимда онамнинг хизматлари кўп. Чунки, у кишининг қалби театр санъаткорларига бўлган ҳавас, ихлос билан тўла эди. Ёшлигимда шу соҳага қизиқтириш учун тарбия маскани бўлган театрга мунтазам олиб борардилар. Йиллар ўтиб онамнинг орзулари ушалди. Мен мактабни тамомлаб, М.Уйғур номидаги Санъат олийгоҳи актёрлик куллиётининг талабаси бўлдим. Ана шу даргоҳда санъат сирларини ўргандим.

— Саҳнадаги илк ролингиз қайси?

— Катта саҳнага илк бор «Темир хотин» асаридаги Шарофат образи билан қадам қўйганман. Бу саҳна асари «Илҳом» театр студиясида томошабинлар ҳукмига ҳавола қилинган эди. Ўша пайтда мен санъат олийгоҳининг 1-босқич талабаси эдим. 3-босқичда эса нисбатан мураккаб бўлган Аломат образини яратдим.

— Хоҳ кино бўлсин, хоҳ театрда, озми-кўпми роллар ижро этгансиз. Шуларнинг ҳаммасидан кўнглингиз тўлганми?

— Актёр ҳеч қачон ўз ролидан тўла қониқмайди. Ҳар гал саҳнага чиққанимда турфа ҳолатда ролларимни ижро этаман. Лекин, барибир ҳамиша кўнглимда нимадир яширин қолади. Ва ҳар гал ўша ширин сирни излайман, тинмай узоқ манзилга интиламан.

— Энг қадрли ролингиз?

— Муҳаббат султони-Лайли!

— Театрдаги устозингиз ким?

— Мени Ҳамза театрига Тўти Юсупова олиб келганлар. У кишидан жуда кўп сабоқ олганман. Доимо бир нарсадан хурсанд бўлиб юраман: Тўтихон опам ҳар бир ролим ҳақидаги фикрларини айтиб, маслаҳатларини аямайдилар. Шу кишини устозим деб биламан.

— Актёрлик санъатидан ташқари яна нималарга қизиқасиз?

— Бўш вақтларимда уй ишлари билан шуғулланишни, чиройли кийимлар тўқишни ёқтираман.

Лолахон менга сездирмай соат милларига қараб-қараб қўя бошлади. Боиси бир неча дақиқадан сўнг грим хонасида бўлиши керак. Шу ерда суҳбатимизни якунлаб, Лолахон билан хайрлашдим.

Лекин, бир соатдан кейин биз яна учрашдик. Бу гал мен томошабинлар даврасида, Лолахон эса саҳнада. Тўғрироғи, энди у Лолахон эмас, балки, уруш азобларини кўрган Зеби эди. Уни саҳнада ҳар гал турли кайфиятда пайдо бўлиши томошабинларни қайта-қайта ҳайратга солди. Зеби дили вайрон бўлган, юрагидаги муҳаббат ғунчаси ҳали очилмай сўлган камтар қиз. Унинг севгилиси Турсунбой хоин бўлиб чиқади. Бундан хабар топган Зеби ундан бир умрга юз ўгиради.

Лола Элтоева Зебининг барча қувончу изтиробларини, қалб дунёсини ўз юрагига кўчира олди. Бу эса унинг ютуғи. Ахир ҳар бир роль ортида ётган инсон тақдирини ҳис қилиш актёр учун ғоят муҳимдир. Шу боис у ролни шунчаки ижро этиш эмас, балки, образда худди ўша инсон каби яшаши лозим.

Гулзода ТУРДИЕВА.

КИМ ОШДИ САВДОСИГА МАРҲАМАТ!

Бўка тумани ҳокимлиги Бўка шаҳрида 12 ва 26 августда соат 10.00 да ҳокимлик катта залида

ОЧИҚ КИМОШДИ САВДОСИ ўтказади.

Унда қуйидагилар савдога қўйилади:

1. Бўка шаҳрида жойлашган бир қаватли ҳаммом ер участкаси билан. Бошланғич нархи 900.000 сўм.

2. Бўка шаҳридаги 32 ўринли меҳмонхона ери билан.

Бошланғич нархи 350.000 сўм.

3. Бўка шаҳридаги «Райҳон» ресторани ери билан.

Бошланғич нархи 1 миллион 200 минг сўм.

4. Бўка шаҳрида, Беруний массивида ва Баҳор кўчасида 69 та ер участкаси. Битта ер участкаси майдони 600 кв. м. Битта ер участкаси бошланғич нархи 15.960 сўмдан.

5. Бўка шаҳридаги «Баҳор» кўчасидаги 20 та ер участкаси. 1та ер участкаси майдони 600 кв.м.

1та ер участкаси бошланғич нархи 21.000 сўмдан.

6. Бўка туманидаги Ачамайли, F. Азаматов номли, «Дўстлик», «Хўжақўрғон», С. Саймоқов номли, О. Йўлдошев номли, «Ўзбекистон» жамоа хўжаликлари фермалари.

Қўшимча маълумотлар олиш учун телефон: 37-807,

Мурожаат учун манзил: Бўка шаҳри, Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш бўлими.

Телефон: 37-807. Код. 257.

НАСЛЛИ МОЛЛАР ЭГАСИ БЎЛИШНИ ХОҲЛАЙСИЗМИ? МАРҲАМАТ!

Сизни 1995 йил 12 август куни эрта билан соат 10.00 да ўтказиладиган наслли моллар кўргазма

КИМОШДИ САВДОСИга таклиф этамиз.

Кимошди савдосига Тошкент вилояти наслчилик хўжаликларида парваришланган наслли моллар қўйилади. Бу зотли моллар нақд пулга, вексел ва банк чеклари орқали сотилади.

Манзилгоҳимиз: Тошкент вилояти, Қибрай тумани, «Қизил шалола» наслчилик заводи.

Маълумотлар учун телефонлар: 98-33-90, 98-60-30.

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ НАСЛЧИЛИК БИРЛАШМАСИ

Тошкент вилояти Ўртачирчиқ туманидаги "Янгиҳаёт" қишлоғида жойлашган "Сифат" кичик корхонаси

ТУГАТИЛАДИ

Даъволар бир ой давомида қабул қилинади. Телефон: 33-79-07, 59-57-09

Мастона кўзлар сузилиб, хона сигарета тутунига тўлганди. Юра таклифини ўртага ташлади:

— Рашид, битта шиша камлик қилиб қолди. Яна битта бўлгандами... Ҳо-ҳо-ҳо... — У беўхшов кулди.

— «Тоза»сидан тугаб қолганди, жўра. Агар, хўп десанг, қўлболасидан-самогонидан бор,— деди лаб ялаб Рашид.

— Э, бало бўлмайдими, шу топда, олиб келавер.

— Кетдик, мен бир жойни биламан. Агар насияга берса, мазза қилардик,— деди Рашид киссасидаги пулни чамалаб кўриб.

Қўлбола ароқ тайёрловчи аёл бўш келмади.

— Насияга йўқ, нақди керак,— деб туриб олди.

Йигитларнинг аччиғи чиқди. Рашид кўчада қолди. Юра ичкарига кириб кетди. Бироздан кейин халтада бир эмас иккита қўлбола ароқ шишасини кўтариб чиққан Юранинг кўзлари ола-зарак эди.

— Нима қилдинг, Юра?

— Тинчитдим!

... Тошкент Давлат агроуниверситетининг Ўртачирчиқ туманидаги ўқув хўжалигида қотиллик содир бўлибди, деган шумхабар туман ички ишлар бўлими ходимларини бир зумда оёққа турғазди. Бўлим бошлиғи муовини, ҳозир эса вилоят ички ишлар бошқармаси бошлиғи муовини Искандар Расулов бош бўлган тезкорлик гуруҳи зудлик билан ишга киришди. Ўқув хўжалигидаги шубҳали хонадон кузатувга олинди.

Хонага биринчи бўлиб И. Расулов кириб келди. Рашид орқа дарчадан қочишга улгурган эди...

Тун... Кенг дала... Қамишзор, унга туташ бедазор, нариригидаги ариқ зовур қирғоқлари — ҳаммаси текширилди.

Искандар ака қамишзор четига бориб хитоб қилди.

— Рашид, яхшиликча таслим бўл, акс ҳолда...

Садо чиқмади. Рашид бир неча қадам нарида, қамиш қалин ўсган жойда писиб ётарди.

Тезкор гуруҳ аъзолари тонгга яқин хўжалик марказида яна йиғилдилар. Энди гуруҳга Давлат автомобиль нозирлигидан ҳам вакиллар жалб этилди. Рашиднинг уйи қуршаб олинди ва унда писиб ётган Л. исмли бегона аёл қўлга олинди. У Рашидникига тез-тез келиб, учрашиб турищини айтди. Л. дан Рашид, унинг дўсти Юра ҳақида батафсил маълумотлар олинди. Ҳамтовоқларнинг борадиган жойлари, манзиллари аниқланди. Бекатларга милиция ходимлари бириктилди.

РАЗОЛАТ

Қотил узоққа кета олмади. Уни тезда қўлга олдилар

Юра ҳақидаги маълумотни эслаган Искандар ака ёнидан ғизиллаб ўтиб кетган «Москвич»ни кузатишга киришди. Машинани қўшни хўжалик — ТИЙМСХ ўқув хўжалиги идораси олдида қувиб ўтишди. У йигитга яна бир бор назар солиб ўтди. Шубҳаси тўғри...

Юра режа туза бошлади.

Машинада ўзи ва ҳайдовчидан бошқа яна тўрт киши: эр-хотин ва унинг фарзандлари. Машина эгасини баҳона қилиб, уни Қорасув қишлоғидаги Анҳор кўчасидаги дўстиникига кириб чиқишга кўндирди. Биринчи бўлиб эрини, кейин хотинини, фарзандларини даф этади. Мурдаларни Қорасув дарёсига ташлаб юборади ва Қозоғистонга равона бўлади. Енгил автомобиль дарё кўпригига етмасдан чапга бурилди. Лекин, орқадан кузатиб келишаётганини сезган Юра ҳайдовчига машинани орқага буриб, Тўйтепа томон ҳайдашини илтимос қилди.

«Москвич» кўприкдан ўтгандан кейин тўхтади. Ҳайдовчи ҳайрон бўлганича Искандар акага рўпара бўлди.

— Машинадаги йигит ким?

— Қўшнимнинг илтимоси билан уни Тўйтепа бозорига элтиб қўймоқчи эдим.

— Юра етиб келдингми?— деди Искандар ака машина эшигини очар экан ғазабли оҳангда.

— Мен қанақа Юра бўлай?

— Сен Юрасан, жиноятчисан, туш пастга.

Ҳа, ўша йигит Юра эди. Ҳамдўстлик мамлакатлари бўйлаб қидирувдаги ва хўжаликда ёши элликдан ошган М. исмли аёлни пичоқлаб ўлдирган Юрий Андряненко қўлга тушди.

Рашидни ДАН ходимлари ушлаб келишди.

Жиноятчиларни қўлга олиш учун қисқа вақт кифоя қилди. Айниқса, тўрт кишининг жони сақлаб қолинди. Бу операцияда Бахтиёр Иброҳимов, Иззат Ўролбоев ва бошқалар ҳам зийраклик қилдилар.

***

Яқинда туман ички ишлар бўлими ходимларининг 1995 йил ярим йиллик ҳисобот йиғилиши бўлиб ўтди. Бўлим бошлиғи Эргаш Эркаев жиноятчиликнинг олдини олиш ва жиноятчиликка қарши кураш борасида амалга оширилаётган ишлар, ютуқ ва камчиликларни атрофлича таҳлил қилди. Туманда жиноят содир этиш ўтган йилдагига нисбатан 13,9 фоизга камайган, содир этилган жиноятларни очиш даражаси эса 92,5 фоизни ташкил этди.

У. ҲАМИДОВ.

Тошкент шаҳар Шайҳонтоҳур тумани «Лабзак» маҳалласи аҳли Тошкент вилоят Бўка тумани ижроия қўмитасининг собиқ раиси, уруш ва меҳнат фахрийси Р. Қодировга рафиқаси

Мастурахон ОРТИҚОВАнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Республика Маънавият ва маърифат жамоатчилик марказининг Тошкент вилояти бўлими бошқаруви собиқ «Билим» жамияти Тошкент вилояти ташкилотининг раҳбари бўлиб ишлаган уруш ва меҳнат фахрийси Т. Н. Салохитдиновга рафиқаси

ФОТИМА ХАСЯНОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ • TOSKENT HAQIQATI

Муассис: ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ҲОКИМЛИГИ

Муҳаррир муовини: Раҳимберди УМАРОВ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32.

Телефонлар: хатлар ва оммавий ишлар бўлими: 33-40-48 Эълонлар: 33-99-15, 32-57-27.

● Мақолалар, эълон ва билдирувлардаги факт ҳамда далилларнинг тўғрилиги учун муаллифлар, реклама ва эълон берувчилар масъулдир.

● Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: № Буюртма Г-0054. 18900 нусхада босилди, ҳажми – 2 табоқ, офсет усулида босилди, қоғоз бичими А-2.

"Шарқ" нашриёт матбаа-концерни. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй. Нашр кўрсаткичи: 64672. Босишга топшириш вақти – 20.30. Босишга топширилди – 20.30. 1 2 3 4 5 6